

วารสาร

ยุวพุทธสงฆ์สมพันธ์

รวมบทความวิชาการ

วารสาร : ยุวพุทธสงฆ์ ประเทศไทย
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐
Journal : World Buddhist Sangha Youth Thailand
Year I Volume III July-September 2007

ชื่อบัญชี “กองทุนยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย” ธนาคารกสิกร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานด้านวิชาการพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม
3. เพื่อให้สมาชิกและผู้สนใจมีความรู้ความเข้าใจธรรมะมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อให้เปิดโอกาสให้ยุวพุทธสงฆ์และพุทธเยาวชนได้นำเสนอ

ร่วมบริจาคทำบุญ หรือสมัครสมาชิก/ร่วมจัดพิมพ์วารสาร/จุลสารศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทยเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเผยแผ่การศึกษาและสวัสดิการยุวพุทธสงฆ์ ประเทศไทย ส่งเป็นตัวแลกเงินหรือธนาคัตถ์สั่งจ่ายในนาม พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต ไพรชนียบางกอกใหญ่หรือโอนเข้าบัญชีตามที่ชื่อบัญชีข้างบน

website: <http://www.wbsy.org>

Email :wbsy04@yahoo.com

บรรณานิติการณลง

เจริญพร/สวัสดีเพื่อนสหธรรมิกญาติโยมสาธุชนทั้งหลายฉบับนี้เป็น ฉบับที่ ๓ ปีที่ ๑ เดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐ วารสารของยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย ซึ่งเวลาผ่านไปรวดเร็วมากฉบับที่ ๓ แล้ว โดยยังนำเสนอ บทความพจนานุกรม บทร้อยกรอง บทกวี บทกวี ให้สมาชิกได้คุ้นเคยกับพุทธพจน์จากพระไตรปิฎกแปลภาษาไทย เหมือนเคย

สำหรับวารสารฉบับนี้จะแตกต่างจากวารสาร ฉบับที่แล้วเนื่องจากจะใส่รูปผู้ที่เป็นเจ้าของบทความไปด้วย เพื่อให้คุณโยมหรือผู้เป็นสมาชิกได้คุ้นหน้าคุ้นตาบ้าง หลังจากได้อ่านเฉพาะผลงาน ท่านเท่านั้น วารสารของศูนย์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ธรรมะที่เป็นบทความทางวิชาการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับธรรมะที่เป็นวิชาการพระพุทธานุสาสนามากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุหนุ่มซึ่งเป็นบุคลากรทางด้านพระพุทธานุสาสนาได้เป็นนักเขียน เหมือนเดิม โดยให้นำเสนอบทความวิชาการด้านพระพุทธานุสาสนาและสังคมปัจจุบันในบริบทต่างๆ

“วารสารยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย” ฉบับนี้ถือว่าเป็นเวทีทางวิชาการที่เปิดโอกาสให้ พระภิกษุหนุ่มที่เป็นยุวพุทธสงฆ์โดยเฉพาะประเทศไทยได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการทางพระพุทธานุสาสนา และญาติโยมที่เป็นสมาชิกรวมทั้งพระคุณเจ้าที่ติดตามอยู่ ได้รับประโยชน์ทางวิชาการบ้างไม่มากก็น้อย

เช่นเดิม ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ส่งบทความและมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์และนำเสนอบทความในประเด็นต่างๆที่น่าสนใจหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางแวดวงวิชาการด้านพระพุทธานุสาสนาและเจริญในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สำหรับข้อติชม จะรับไว้และนำไปดำเนินการตามแต่เหตุปัจจัยที่พึงกระทำได้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องไป ต้องขออภัยและจะปรับปรุงในโอกาสต่อไป หากมีข้อเสนอแนะประการใด กรุณาส่งข้อความมาได้ที่เบอร์อีเมลล์ หรือส่งจดหมายมาที่ศูนย์ รวมทั้งขอประชาสัมพันธ์เปิดโอกาสให้พระภิกษุหนุ่มสามเณรและพุทธเยาวชนที่มีความถนัดความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสิ่งพิมพ์ต้องการช่วยเผยแพร่พุทธธรรมก็ร่วมงานกันได้ ขอพระพุทธานุสาสนาพระสงฆ์คุ้มครอง

พุทธพจน์ บทนำ

๑. อัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่าด้วยการประกาศพระธรรมจักร

ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุปัญจวัคคีย์มาตรัสว่า “ ภิกษุทั้งหลาย ที่สุด ๒ ประการ บรรพชิตไม่พึงเสพ ที่ สุด ๒ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. กามสุขัลลิกานุโยค (การหมกมุ่นอยู่ด้วยกามสุขในกามทั้งหลาย)เป็นธรรมอันทราม เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชน ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ๒. อตตกิลมณานุโยค (การประกอบความเดือดร้อนแก่ตน) เป็นทุกข์ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

มัชฌิมาปฏิปทาไม่เอียงเข้าใกล้ที่สุด ๒ ประการนี้ที่ตถาคตได้ตรัสรู้ อันเป็นปฏิปทาก่อให้เกิดจักษุก่อให้เกิดญาณเป็นไปเพื่อสงบระจับ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้เพื่อนิพพาน

มัชฌิมาปฏิปทาที่ตถาคตได้ตรัสรู้ อันเป็นปฏิปทาก่อให้เกิดจักษุ ก่อให้เกิดญาณเป็นไปเพื่อสงบระจับเพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพานนั้น เป็นอย่างไร คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แล ได้แก่

๑. สัมมาทิฏฐิ ๒. สัมมาสังกัปปะ ๓. สัมมาวาจา ๔. สัมมากัมมันตะ ๕. สัมมาอาชีวะ ๖. สัมมาวายามะ ๗. สัมมาสติ ๘. สัมมาสมาธิ

นี่คือมัชฌิมาปฏิปทานั้นที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว อันเป็นปฏิปทาที่ก่อให้เกิดจักษุ ก่อให้เกิดญาณ เป็นไปเพื่อสงบระจับเพื่อรู้ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพานภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขอริยสัจ คือ แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์ แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์ แม้ความเจ็บก็เป็นทุกข์ แม้ความตายก็เป็นทุกข์ ความประสบสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ปราณาสสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ โดยย่ออุปาทานขันธ์ ๕ เป็นทุกข์ ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขสมุทยอริยสัจ คือ ตัณหาอันทำให้เกิดอีก ประกอบด้วยความเพติดเพลินและความกำหนด มีปกติให้เพติดเพลินในอารมณ์นั้น ๆ คือกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

ภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้เป็นทุกขนิโรธอริยสัจ คือ ความดับตัณหาไม่เหลือด้วย
วิราคะ ความสละ ความสละคืน ความพ้น ความไม่อาลัยในตัณหา ภิกษุทั้งหลาย
ข้อนี้เป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แล ได้แก่
๑. สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ ๘. สัมมาสมาธิ

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วญาณเกิดขึ้นแล้วปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้น
แล้วแสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘นี้ทุกขอริยสัจ’
จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้วแสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขอริยสัจนี้ควร
กำหนดรู้’

จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้วแสง
สว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขอริยสัจนี้เราได้
กำหนดรู้แล้ว’

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้น
แล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘นี้ทุกขสมุทยอ
ริยสัจ’

จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้วปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้วแสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขสมุทยอริยสัจ นี้ควรละ’

จักขุเกิดขึ้นแล้วญาณเกิดขึ้นแล้วปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้วแสงสว่างเกิดขึ้น
แล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขสมุทยอริยสัจนี้เราละได้แล้ว’

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้วปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้น
แล้วแสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘นี้ทุกขนิโรธ
อริยสัจ’

จักขุเกิดขึ้นแล้วญาณเกิดขึ้นแล้วปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้วแสงสว่าง
เกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขนิโรธอริยสัจนี้ควรทำให้
แจ้ง’

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

จักขุเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขนิโรธอริยสัจนี้เราได้ทำให้แจ้งแล้ว’

ภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ’ จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้ควรเจริญ’

จักขุเกิดขึ้นแล้ว ญาณเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เราในธรรมทั้งหลายที่ไม่เคยได้ฟังมาก่อนว่า ‘ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้เราได้เจริญแล้ว’

ภิกษุทั้งหลาย ญาณทัสสนะ(ความรู้เห็น) ตามความเป็นจริงของเราในอริยสัจ ๔ ประการนี้ มีวน ๓ รอบ มี ๑๒ อาการอย่างนี้ยังไม่หมดจดดีตราบใด เราก็ยังไม่ยืนยันว่า เป็นผู้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ตราบนั้น

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดญาณทัสสนะตามความเป็นจริงของเราในอริยสัจ ๔ ประการนี้ มีวน ๓ รอบ มี ๑๒ อาการอย่างนี้หมดจดดีแล้ว เมื่อนั้นเราจึงยืนยันได้ว่า เป็นผู้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยมในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ ญาณทัสสนะเกิดขึ้นแก่เราว่า ‘ความหลุดพ้นของเราไม่กำเริบ ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก’

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสอัมมจักกัปปวัตตนสูตรนี้ ภิกษุปัญจวัคคีย์มีใจยินดีต่างชื่นชมพระภาสิตของพระผู้มีพระภาค

เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสเวยาकरणะอยู่ ธรรมจักขุอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน ได้เกิดแก่ท่านพระโกณฑัญญะว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งปวงมีความดับไปเป็นธรรมดา”

ครั้นพระผู้มีพระภาคทรงประกาศพระธรรมจักรให้เป็นไปแล้ว ทวยเทพชั้นภุมมะภระจายข่าวว่า “นั่นพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมพระผู้มีพระภาคทรงให้เป็นไป

วารสาร ยุพทูตสงฆ์ ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

แล้ว ณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกให้หมุนกลับไม่ได้”

ทวยเทพชั้นจาตุมหาราชดับเสียงของทวยเทพชั้นภุมมะแล้วได้กระจายข่าวต่อไปว่า “นั่นพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมพระผู้มีพระภาคทรงให้เป็นไปแล้ว ณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี อันสมณะพราหมณ์ เทวดา มาร พรหมหรือใคร ๆ ในโลกให้หมุนกลับไม่ได้”

ทวยเทพชั้นดาวดึงส์ สดับเสียงของทวยเทพชั้นจาตุมหาราชแล้วได้กระจายข่าวต่อไป ฯลฯ ทวยเทพชั้นยามา ฯลฯ ทวยเทพชั้นดุสิต ฯลฯ ทวยเทพชั้นนิมมานรดี ฯลฯ ทวยเทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ฯลฯ

ทวยเทพที่นับเนื่องในหมู่พรหมสดับเสียงของทวยเทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดีแล้วก็กระจายข่าวว่า “นั่นพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมพระผู้มีพระภาคทรงประกาศแล้วณ ปาอิสิปตนมฤคทายวัน เขตกรุงพาราณสี อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกให้หมุนกลับไม่ได้”

เพียงครู่เดียวเท่านั้น เสียงข่าวประกาศได้กระจายขึ้นไปถึงพรหมโลกด้วยประการฉะนี้ ทั้งพื้นโลกธาตุนี้ก็สั่นสะเทือนเลื่อนลั่น ทั้งแสงสว่างอันเจิดจ้าหาประมาณมิได้ ก็ปรากฏในโลก ล่วงเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลาย

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคทรงเปล่งพระอุทานนี้ว่า “ผู้เจริญทั้งหลาย โภณทัณฺเฑาะฏะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญทั้งหลาย โภณทัณฺเฑาะฏะได้รู้แล้วหนอ” ดังนั้น คำว่า “อัญญาโภณทัณฺเฑาะฏะ” นี้จึงได้เป็นชื่อของพระโณททัณฺเฑาะฏะนั้นแล

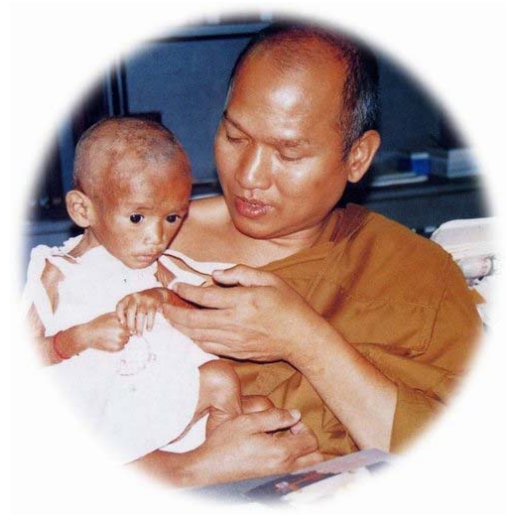
ที่มา: พระไตรปิฎก มจร. พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค ๑๒. สัจจสังยุต ๒. อัมมจักกัปปวัตตนวรรค ๑. อัมมจักกัปปวัตตนสูตร เล่มที่ ๑๔ ข้อที่ ๑๐๘๑ หน้า ๕๙๒-๕๙๖

เอดส์ : การพัฒนาจิตก่อนตาย เพื่อตายให้เป็น

โดย ... พุทธิศาโร

บทนำ

' คนไทย 9 คน ตายเพราะเอดส์ในทุกชั่วโมง และทุก ๆ 500 คน ติดเชื้อ HIV ในทุกชั่วโมง และจำนวน
กว่า 1 ล้านคนเป็นผู้ติดเชื้อ” <http://www.aidstemple.th.org/Historytemple.html> (สื่อออนไลน์ Web วัดพระ
พุทธบาทน้ำพุ จ.ลพบุรี)

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

เผาไม่ได้ ต้องเผา จนกลายเป็นพิธีกรรมแห่ง “ผีพาณิขย์” หากินกับผีและศพนับไปตั้ง
คำดอกไม้ คำศาลา คำสวดศพ คำโล่ง คำข้าวต้ม คนงาน ลับเหว่อ หรืออื่นใดที่นับ
เนื่องและอยู่ในพิธีกรรมของการเผาศพ ในทางกลับกันวัดพระบาทน้ำพุ ได้เป็นวัดที่

ที่นำไปสู่การฆ่าที่ชอบธรรม ตามหลักการฆ่าด้วยเมตตา “การุณยฆาต”² ในส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ ซึ่งมองว่า ชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติเป็นสิ่งที่ไม่ควรแทรกแซง นอกจากนี้ผู้คัดค้านที่ยังมองต่อไปอีกว่า “การุณยฆาต” สัมพันธ์กับฆ่าที่ผิดบาปตาม

เนเธอร์แลนด์ มีกฎหมายอนุญาต ให้ทำการุณยฆาตโดยถูกกฎหมาย ในปีหนึ่ง ๆ มีผู้เสียชีวิต จากการทำการุณยฆาต นับหมื่นคน นิยามสิ่งนี้ว่า "คือการที่แพทย์ ทำให้ชีวิตสั้นที่สุดลง ตามความปรารถนาของ ผู้ป่วยเอง โดยคำขอของผู้ป่วย ต้องเป็นไปด้วยความ สมัครงใจ ชัดเจนแน่"

ในสังคมที่รังเกียจ ผลักไส และมองว่าเป็นการสิ้นเปลือง ประหนึ่งฆ่าจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ไป เช่นกรณีมีเหตุการณ์การนำผู้ป่วยไปทิ้งไว้หน้าวัดพระบาทน้ำพุ ประหนึ่งผู้ป่วยมิใช่มนุษย์ ในทางกลับกันการไม่ให้แทรกแซงการตายตามธรรมชาติของพวกคัดค้านการการุณยฆาตนั้น ส่งผลสัมพันธ์กับ “ยกจิต” ในทางพระพุทธศาสนาหรือไม่ ? วรกลับมาที่วัดพระบาทน้ำพุ จากมุมของผู้เขียนมองว่า นั่นคือ การสนับสนุนการตายในแบบพุทธ คือตายก่อนตาย ซึ่งไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับหลักการุณยฆาตหรือไม่ แต่น่าจะเป็นการส่งเสริมการตาย “มรณานุสติ” ตามหลักพุทธอย่างแท้จริง หรือหลัก “ตายก่อนตาย”

ในทางกายภาพ การป่วยระยะสุดท้าย หรือการป่วยของผู้ติดเชื้อมีความว่าเขาเหล่านั้น ไม่มีหวังที่จะหาย กลับมาเป็นปกติ คือเป็นบุคคลที่นับโมลชีวิตรอเวลาดับไปเท่านั้น แต่ในทางพระพุทธศาสนากระบวนการทางจิตกับความหวังต่อการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่ายังสามารถทำงาน และยกจิตให้พัฒนาก้าวหน้าต่อในฐานะของคุณธรรมและความดีต่อไปได้

พระพุทธศาสนากับจิต

พระพุทธศาสนา มอง “จิต” ที่สัมพันธ์กับ “ความตาย” อย่างไร ? ในความเข้าใจของผู้เขียน ซึ่งมีข้อมูลอย่างจำกัดมีความเข้าใจว่า พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับจิต ดังปรากฏเป็นพุทธพจน์ที่พุทธองค์ได้ตรัสสอนพราหมณ์ผู้เป็นพ่อของทพมัญญูกัณทสิบุตรที่ ไม่ค่อยเชื่อว่าคนไม่เคยปฏิบัติธรรม ทำทาน รักษาศีลเลย แต่เพียงน้อมจิตให้มีศรัทธาต่อพุทธเจ้ายังสามารถไปเกิดเป็นเทวดาได้ว่า

มโนปุพฺพงคมา ธมฺมา
มโนเสฏฺฐา มโนมยา
มนสา เจ ปสนฺเนน
ภาสติ วา กโรติ วา

ใจเป็นผู้นำทุกสิ่งทุกอย่าง ใจเป็นใหญ่ ทุกอย่างสำเร็จได้ด้วยใจ ถ้าคนเรามีใจบริสุทธิ์ การพูด การกระทำก็พลอยบริสุทธิ์ไปด้วย เพราะ

วารสาร ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

ตโต นํ สุขมเนวติ

ฉายา ว อนปายินี ฯ

การพูดและกระทำอันบริสุทธิ์นั้น

ความสุขย่อมตามสนองเขา เหมือน

เงาติดตามตน⁴

⁴ พระไตรปิฎกเล่ม ๒๕ ข้อ ๒ หน้า ๒๔ [พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ, ยมกวรรค] {ฉบับ
มจร. ๒๕๓๕}

พระพุทธรศานายอมรับการทำงานของกาย ที่สัมพันธ์กับการทำงานของจิต ดังนั้นจึงจะเป็นไปได้หรือไม่ว่า เอดส์ในโลกทัศน์ของวัดพระบาทน้ำพุ จึงจะหมายถึง เป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งทางจิต เพื่อ “ยกจิต” ขึ้นสู่กับภาวะของการพร้อมสุภาพ พร้อมทั้งเป็นการพัฒนาความตายให้ “ตายเป็น” มองความตายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิต และจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การตายอย่างสงบในวาระสุดท้ายของชีวิต

เอดส์ เป็นอุปกรณียกจิตได้อย่างไร

ชาวชุมชนวัดพระบาทน้ำพุ จะมีคุณสมบัติในการเข้าถึงการพัฒนาจิตได้ดีกว่าคนปกติหรือไม่ ผู้เขียนไม่แน่ใจ ในทางกลับกันถ้าเขาจะนำความเป็น “เอดส์” ของเขา มาเครื่องมือต่อการ “ยกจิต” ดังคำบอกเล่าของคุณพิมใจ อินทะมูล ผู้บริหารและประสานงานโครงการสุขภาพชุมชน อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ติดเชื้อเอดส์นานกว่า ๑๗ ปี ได้พูดเป็นประโยคสั้น ๆ ว่า “ขอบคุณที่เป็นเอดส์” น่าสงสัยว่าทำไมเธอ จึงขอบคุณ เธอกลับตอบด้วยเสียงที่สดชื่นกับภาวะของผู้ติดเชื้อเอดส์ และอย่างภาคภูมิใจ เพราะในความเข้าใจของเธอมุ่งมองว่าเอดส์ทำให้เธอได้พบกับ “ความรัก” ที่แท้จริง คือรักในงานที่มีเป้าหมายเพื่อคนอื่น และในเวลาเดียวกันมันเหมือนกับตัวเขาได้ตายไปแล้ว แต่การตายของเขาไม่ได้ตายจากความดี และตายจากการปฏิบัติธรรมเพื่อถึงธรรม ที่มีความหวังว่าอยากบวช “ภิกษุณี” นั้นจะหมายความว่า หรือไม่ว่าพิมใจ ได้ตายในเชิงกายภาพกับการติดเชื้อเอดส์ แต่ในทางยกจิตเพื่อก้าวไปสู่ภาวะ “พุทธะ” กับการรู้ความจริงของชีวิต ไม่ได้หยุดเพียงเพราะเธอติดเชื้อเอดส์ นั้นจึงย้อนกลับมาว่า เอดส์กับการยกระดับจิตของชุมชนวัดพระบาทน้ำพุ จึงเป็นคำตอบของ คณะสงฆ์ในแบบใหม่ที่จะส่งเสริมให้กระบวนการของการพัฒนา “จิต” เพื่อการ

^๑เพิ่มเติมจาก ชลทิพย์ นาคาสัย, “พิมใจ อินทะมูล เธอเข้มแข็งกว่า เอดส์,” ในหมอชาวบ้าน ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๒๓๓ (ก.ย.๒๕๔๑) หน้า ๑๘- ๒๑

เตรียมตัวตายอย่างสงบ ให้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้จริง “ตายก่อนตาย” ตามคำหลวง พ่อพุทธทาส และมีความแพร่หลายอย่างเป็นงานของพระ ซึ่งเท่ากับเป็นการเผยแพร่ เชิงรุกมากขึ้นและมีความเป็นไปได้ ประหนึ่งทำให้หลักการของพระพุทธศาสนาเข้าไป

⁶สุทา, Special, ในธรรมรักรัษ์ ฉบับที่ ๒๐ ปีที่ ๔ (กรกฎาคม-สิงหาคม, ๒๕๔๓) หน้า ๒๑

หากนำวาทะธรรมของท่านมาพิจารณาหัดดูจะพบว่าท่านมีเป้าประสงค์ปลายทางเพื่อการรู้ธรรม ซึ่งอย่างน้อยก็ทำให้เราพบว่า อะไรคือเป้าประสงค์ปลายทาง คือการยกจิต เพราะท่านกล่าวกับผู้ติดเชื่อซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนของท่าน ท่านมองการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาส จะเป็นไปได้หรือไม่ว่านั่นกำลังชี้ให้เห็นว่า การที่ร่างกายเจ็บป่วย แต่ไม่ได้หมายความว่า “จิต” จะเจ็บป่วยไปด้วยไม่ และในการ “ยกจิต” ของท่านย่อมจะหมายถึงเป็นการเสริมสร้างความพร้อมต่อจิต เพื่อความ “ภูมิใจ” ซึ่งถ้ามองลึกไปถึงการยกระดับจิตต่อการพัฒนาธรรมจะเป็นไปได้หรือไม่ว่า นั่นคือ การยกจิตเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าต่อธรรม หรือการปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา กล่าวคือแม้ร่างกายจะหยุดการพัฒนาการอันเนื่องด้วยโรคทางกาย แต่ไม่ได้หยุดยั้งที่จะพัฒนาความก้าวหน้าทางจิตเพื่อการรู้ธรรม เข้าใจหลักของชีวิต มองความตายเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งของการดำรงชีวิตแบบมนุษย์ เข้าถึงธรรมที่มีเป้าหมายเพื่อการ “ยกระดับจิต” ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา และสุขสงบในธรรมตราบวาระสุดท้ายของชีวิต

เอดส์ ยกจิตจากตายไม่ตาย

ศพแล้วศพเล่าจึงคือคำตอบของการสร้างภูมิคุ้มกันและมองจิตของตัวเองต่อความตายอย่างไร อาจมองไปได้ว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดา “รู้แต่ถ้ามันจะตาย มันก็ตายชีวิตเรามันมีอยู่แค่นี้แหละ”⁷ ในความตายของเขาเหล่านั้นสัมพันธ์กับความไม่ตายอย่างไร จึงเป็นเรื่องที่ต้องคิดเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนสนใจว่าแล้วในเมื่อเขาเห็นความตายของคนอื่นเป็นอย่างไร และเป็นเครื่องมือของการตายอย่างไร ? ซึ่งถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่า ในความตายของผู้อื่น ย่อมเป็นเครื่องมือให้กับคนอื่นอย่างแน่นอน เหมือนในครั้งพุทธกาลการเรียนรู้ตายก่อนตาย ก็จากการตายของคนอื่นของผู้อื่น เหมือนพระพุทธเจ้าชวนพระภิกษุรูปหนึ่งที่ชื่นชอบนางสิริมาจากการไปบิณฑบาตที่

⁷วันเพ็ญ แซ่ลิ้ม (อายุ ๒๕, คิดเชื่อจากสามี) ในธรรมรักษ์ ฉบับที่ ๒๐ ปีที่ ๔ (กรกฎาคม-สิงหาคม, ๒๕๔๓) หน้า ๑๘-๑๙

หน้าบ้านของนางจนหลงไหลได้ปลื้มทำตบะพระเตลิดไม่ยอมกินข้าวกินปลาเพื่อแต่ “สิริมา ๆ” นอนชมฝ้ายผอม เดือดร้อนพระพุทธเจ้าต้องพาไป พิจารณาศพนางสิริมาเพื่อให้ปลง ที่ตายก่อนหน้านั้นไม่นาน จากสาวงามประจำเมืองที่มีค่าตัวจำนวน

ได้เคยแนะนำกิตติตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เราคุยกัน **อาตมาภาพ**

⁸ พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อ ๑๔๗ หน้า ๗๗ [สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย,ธรรมบท,สิริมาวัตถุ] {ฉบับ มจร. ๒๕๓๕}

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

พยายามสังเกตจังหวะในการหายใจของกิตติและ
กำหนดการภาวนาควบคู่ไปกับลมหายใจของกิตติ พร้อม
ออกเสียงภาวนาให้เขาได้ยินอย่างต่อเนื่อง...เวลาผ่านไป
๖ ร ๑ ค ๑๘ ๕ . .

⁹ พันธมิตร. “มิตราภาพระหว่างชีวิต พระอุดมประชาทร” ในธรรมรักษ์, ฉบับที่ ๓๑ ปีที่ ๖ (พ.ศ.- ม.ย. ๒๕๔๕) หน้า ๒๓

วารสาร ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

งานของวัดพระบาทน้ำพุ มีนัยยะสำคัญต่อการแสวงหาคำตอบให้กับชีวิตก่อนตาย และหลังตาย พร้อมทั้งจะเป็นเป็นคำตอบต่อไปว่า เราจะช่วยกันจรรโลง และรักษาภาวะลักษณะของการ “ยกจิต” ในพระพุทธศาสนา ตามแบบวัดพระบาทน้ำพุ

Buddhism in the West

By Ven. S. M. Sujano¹ Wolverhampton, UK

Introduction

deviations are just hands far. Buddhist monks, even though, are

¹ Ven. S.M. Sujano - MA in Buddhist Studies from Mahachulalongkorn University- a Nepalese born Thai monk, presently, is working as Buddhist missionary (Dharmaduta) at Punjab Buddhist Society UK in UK since 2005.

providing services beyond the culture, caste, colour and race but they also brought culture and tradition from country of origin. Sri Lankan Buddhist community has brought their own culture and tradition. Thai Buddhist community has brought Thai Buddhist culture. Burmese

² Bhikkhu Sumana, "All Rivers meet in the Ocean: the Story of Buddhist World over", **'Lumbini; A Journal of LNBDS UK**, Vol. 10, May 2007, p. 13

³ http://en.wikipedia.org/wiki/Marco_Polo

dependent on which parts of the world particular countries held power. For Britain, it was Sri Lanka and Burma, Theravada countries; for France, it was Cambodian and Vietnam, containing both Theravada and Mahayana forms. For America, there was also contact with Theravada countries but proximity to Japan meant that Zen Buddhism.⁴

At the beginning, Buddhism introduced in the west by businessmen, travellers and government officers as the religion of Asia. In 1820s A. D. Chinese immigrants to USA widely introduced Buddhism, but they hugely began to migrate to USA in 1849. The first Buddhist Temple in America was build 1853 in San Francisco and gradually temples grown. By the 1900, there were approximately 400 Chinese temples in the USA. Further, in the late 1880s Japanese and Korean immigrants slowly introduced to west and since 1893 radically changed the landscape for Japanese Buddhism in west. D.T. Suzuki, a student of Zen, moved to the U.S., wrote many popular books and lecturing on Buddhism and Zen in particular.⁵ In the mean time, the other Asian immigrants starting to arrive in America and some American intellectuals were beginning to come to terms with Buddhism, based primarily on information reaching them from British colonial possessions in India and East Asia. William Jone, Charles Wilkins, Henry David Thoreau has done pioneering works on Sanskrit, Hindu and Buddhist philosophy.

Buddhism New Era in the West

The establishment of Theosophical Society in New York by Madame Helena P. Blavatsky and Colonel Henry Steel Olcott in 1875 A.D. open new ground for the Buddhism in the West.⁶ Henry Steel

⁴ Elizabeth J. Harris, **What Buddhists Believe**, (Oxford: Oneworld, 1998), p. 174

⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Buddhism_in_the_United_States

⁶ R. Gombrich, **Theravada Buddhism**, (London: Routledge, 2006), p.183

Olcott was the first prominent westerner to publicly convert to Buddhism and work as main key player of Theosophical Society, which was dedicated to the study of the occult and was partly influenced by Hindu and Buddhist Scriptures. On the other hand, in 1899 Gordon

⁷ R. Gombrich, **2006**, p. 172

⁸ Ven. Dr. K. Dhammasami, 'Theravada Buddhism and the Theravada Sangha in Britain', **Oxford Buddha Vihara newsletter**, Vol. 11, Issue 1, April 2005, pp. 1 & 15-18

of western academic study of Buddhism and Pali literature has brought a new dynamic into world Buddhism in the west; establishment of Pali Text Society, Anglo Germanic School etc. In 1878, T.W. Rhys Davids, the founder of Pali Text society (1881A.D.) published first ever work book called 'Buddhism'. In the mean time, western Pali scholars, such as Rhys Davids, Mrs. C. Rhays David, Hare, Honor, Max Muller, Herman Oldenberg etc. did not only edited and published the Pali literature but also translated into English, which was the beginning of new denomination for the Buddhist world. Simplicity, normality and scientific approach of Buddhism touch the heart of intellectual and academic studies, which gradually Buddhism flourish and able to touch the western ground. Currently, universities like Oxford, Cambridge, and London provide Buddhist studies. Gradually, Buddhism has become one of the growing religions not only in the west but worldwide and can find all forms of Buddhism.

Conclusion

Today Buddhism considered as rapid growing religion in the west through theosophy, spiritualism or the esoteric religious movements and because of its apparent compatibility with science. However, the growing numbers of Buddhist has changed from Academic and education day and night its turning to cultural and country based Buddhism. The Buddhist population is formed by native converts and Asian migrants. The growing numbers of Asian immigrants and their settlement are the fundamental element for the growing Buddhist population. On the other hand, the Buddhist centres mainly become centres specifically centres for Thai, Sri Lankan, Vietnamese, Japanese, Chinese and Cambodian groups resident in the West, which is compared with the beginning of Buddhism in the West was the vast majority have grown up because of western interest. However, all sorts of Buddhist traditions and cultures are exist in the west; Theravada, Mahayana, Vajrayana, Zen, Pure Land, Nichiren, and

western organizations that have carved out their own identity. Despite having difficulties in communication skills, Asian Buddhist monks apart from providing services to Asian Buddhist backgrounds they are effectively sharing, teaching and propagating Buddhism

May all beings be happy

Reference:

B. R. Sampla, **Bartaniya Me Bauddha Dharma**, (India: Saddatissa Buddha Vihra Trust, Punjab), 1996

Christmas Humphreys, **Sixty Years of Buddhism in English 1907-1967**, (London: The Buddhist Lodge), 1968

Christmas Humphreys, **The Development of Buddhism in England**, (London: The Buddhist Lodge, 1937

Elizabeth J. Harris, **What Buddhists Believe**, (Oxford: Oneworld, 1998), p. 174

Rupert Gethin, **The Foundation of Buddhism**, (OPUS: Oxford Press, 1998

Bhikkhu Sumana, “All Rivers meet in the Ocean: the Story of Buddhist World over”, ‘**Lumbini; A Journal of LNBDS UK, Vol. 10**, (London: May 2007), p. 13

Ven. Dr. K. Dhammasami, ‘Theravada Buddhism and the Theravada Sangha in Britain’, **Oxford Buddha Vihara Newsletter**, Vol. 11, Issue 1, April 2005, pp. 1 & 15-18

http://en.wikipedia.org/wiki/Marco_Polo

http://en.wikipedia.org/wiki/Buddhism_in_the_United_States

สมณพราหมณ์สมัยพุทธกาล (ตอนจบ)

โดย...สนุตจิตโต

สมณ-พราหมณ์ กับพระพุทธเจ้า

.....จ.....
พระพุทธเจ้าบัญญัติความหมายใหม่ เช่น อนัตตา วิปัสสนา

พระพุทธเจ้าทรงนำคำศัพท์เปลี่ยนชื่อเก่า ๆ ในศาสนาพราหมณ์และลัทธิความเชื่อในสมัยนั้นทรงเปลี่ยนความหมายใหม่ให้เป็นไปตามหลักการของ

พระพุทธศาสนา เช่น “พราหมณ์” เดิมหมายถึงผู้ลอยบาปด้วยการลงอาบในน้ำศักดิ์สิทธิ์ เช่นแม่น้ำคงคา แต่ในพระพุทธศาสนาหมายถึงลอยบาปโดยละเอียดด้วยการปฏิบัติตามมรรคหรือโดยอุปมาว่าลงอาบตัวในธรรม คำว่าอารยะหรืออารยะหรืออารยัน หมายถึง ชน ๓ วรรณะต้น คือ กษัตริย์ พราหมณ์ และแพศย์ ส่วนพวกศูทรและคนทั้งหลายอื่น เป็นอนารยะทั้งหมด เป็น

การถือตามชนชั้นชาติกรรมเนติทักษิณัย ทักขิณา สันสกฤตว่า ทักขิณา ในศาสนาพราหมณ์หมายถึง คำตอบแทนการประกอบพิธี เฉพาะอย่างยิ่งพิธีบูชาญ^๑ แต่พระพุทธเจ้าทรงนำคำว่า ญและทักขิณาใช้ในความหมายใหม่ ญกลายเป็นวิธำเพ็ญทานโดยไม่มีการเบียดเบียนคนและสัตว์ส่วนทักขิณาหมายถึงสิ่งของที่ควรให้หรือของที่ควรสละเป็นทานหรือสิ่งที่บริจาคให้ด้วยศรัทธาไม่ใช่เป็นคำตอบแทนหรือของตอบแทน

พระพุทธเจ้าทรงตีความญให้ไปสู่การปฏิบัติทางหลักจริยธรรมที่ถูกต้องในปายาสสูตร ท่านพระกุมารกัสสปะถวายพระพรเจ้าปายาสีตรัสตอบว่า ญที่ไม่มีการฆ่าโค ๑ ญที่ไม่มีการฆ่าแพะ แกะ ๑ ญที่ไม่มีการฆ่าไก่ สุนัข ๑ ญที่ไม่ทำให้สัตว์ต่าง ๆ ได้รับความเดือนร้อน ๑ และผู้รับก็เป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิ มีสัมมาสังกัปปะ มีสัมมาวาจา มีสัมมากัมมันตะ มีสัมมาอาชีวะ มีสัมมาวายามะ มีสัมมาสติ มีสัมมาสมาธิเช่นนี้ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก

^๑ พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตโต). พุทธธรรม, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

มีความเจริญรุ่งเรืองมากมีความแพร่หลายมาก” และยึดในความหมายตามหลัก
พระพุทธศาสนา²

² ที่.ม. ๑๐/๔๓๘/๓๖๘

³ ที่.ส.อ.๕๔๔-๕๔๕/๓๓๕

⁴ ส.น. ๑๖/๑๐/๑๕

⁵ ที่.ส. ๐๙/๒๕๔/๘๗

รักษาความภูมิใจในชาติกำเนิดและสิทธิในการปฏิบัติทางศาสนาของตนมีนักบวช
หลายสำนักตำหนิติเตียนและเยาะเย้ยอย่างรุนแรง

พระพุทธเจ้าทรงตีความหมาย ภิขุใหม่โดยตั้งสมัญญาต่าง ๆ ของ
ภิขุตามคำศัพท์ที่คนในสมัยนั้นนิยมเรียก ดังปรากฏในมหาอัสดรสูตร^๖
พระพุทธเจ้าตรัสสมัญญาต่าง ๆ ของภิขุ ไว้ ๗ ประการ ว่าสมณะบ้าง
พราหมณ์บ้าง นหาคะบ้าง เวทูบ้าง โสตติยะบ้าง อริยะบ้าง อรหันต์บ้าง
ภิขุชื่อว่าสมณะ คือ บาปอกุศลธรรม ที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิด
ในภพใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบากเป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป
ภิขุนั้นระงับได้แล้ว ภิขุชื่อว่าสมณะ ภิขุชื่อว่าพราหมณ์ คือ บาปอกุศลธรรม
ที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดในภพใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบาก
เป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป ภิขุลอยได้แล้ว ชื่อว่าพราหมณ์ ภิขุชื่อ
ว่านหาคะ คือ บาปอกุศลธรรม ที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดใน
ภพใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบากเป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป
ภิขุอาบล้างแล้ว ชื่อว่านหาคะ ภิขุชื่อว่าเวทู คือ บาปอกุศลธรรม ที่
ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดในภพใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบาก
เป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป ภิขุรู้แจ้งแล้วชื่อว่าเวทู ภิขุชื่อว่าโสตติ
ยะ คือ บาปอกุศลธรรม ที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดในภพใหม่ มี
ความกระวนกระวาย มีทุกข์เป็นวิบาก ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป ภิขุทำให้
หลับหมดแล้ว ชื่อว่าโสตติยะ ภิขุชื่อว่าอริยะ คือ บาปอกุศลธรรม ที่
ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดในภพใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบาก
เป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป ภิขุทำลายได้แล้ว ชื่อว่าอริยะ ภิขุชื่อ
ว่าอรหันต์ คือ บาปอกุศลธรรม ที่ก่อให้เกิดความเศร้าหมอง นำไปเกิดในภพ

^๖ ม.ญ ๑๒/๔๓๔/๔๖๒-๓

ใหม่ มีความกระวนกระวาย มีวิบากเป็นทุกข์ ให้มีชาติ ชรา มรณะต่อไป
ห่างไกลจากภิกษุ นั้น ภิกษุชื่อว่าอรหันต์⁷

ลักษณะคำเทคนิค ทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า
หลังทรงตีความหมายใหม่แล้วโดยประเด็นสำคัญจะ
นำเข้าสู่จริยธรรมที่มีความหมายทางพุทธโดยตรงเพื่อ
ทรงให้สมณพราหมณ์ปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นๆให้
ถูกต้องดังที่กล่าวมาแล้ว

ทัศนะพระพุทธเจ้าต่อสมณพราหมณ์ในแง่ความเชื่อและข้อปฏิบัติทางศาสนา
พระพุทธเจ้าในฐานะเคยเชื่อและบำเพ็ญตบะประพฤติพรตประสภารณัตถ์ตรง
พระพุทธเจ้าตรัสถึงความรู้ยิ่งความประพฤติพรตพรหมจรรย์มีองค์ ๔⁸ คือ ๑. เป็นผู้
บำเพ็ญตบะ และเป็นผู้บำเพ็ญตบะอย่างยอดเยี่ยม เช่นเคยเป็นอเจลก(ประพฤติ
เปลือยกาย) ไม่มีมารยาท เลี้ยงมือ ในส่วนพระกระยาหารเสวยพระองค์เคยกินผัก
ดอง ข้าวฟ่าง ลูกเดือย กากข้าว สหรัย รำ ข้าวตัง กำนยาน กินหญ้า
มูลโค เหง้าและผลไม้ป่าและ บริโภคผลไม้หล่นยังชีพ -ในส่วนเครื่องนุ่งห่มและ
การบริหารพระวรกายพระองค์เคย นุ่งห่มผ้าป่าน ผ้าแถมกัน ผ้าห่อศพ ผ้า
บังสุกุล ผ้าเปลือกไม้ หนังสือ หนังสือมีเส้นผ้าคากรอง ผ้าเปลือกปอกรอง ผ้า
ผลไม้กรอง ผ้ากัมพลพมมนุษย์ ผ้ากัมพลขนสัตว์ และนุ่งห่มผ้าขนปิกนกเค้า เป็นผู้
ถอนผมและหนวด คือถือการถอนผมและหนวด -ในส่วนนริยบทต่างๆ พระองค์เคย

⁷ ม.ม. ๑๒/๔๓๔/๔๖๒

⁸ ม.ม.อ. ๑/๑๕๕/๓๖๒-๓๖๔พรหมจรรย์ หมายถึงความประพฤติประเสริฐ มีนัย ๑๒
ประการ คือ (๑) ทาน การให้ (๒) ไวยาวัจจะ การชวนช่วยช่วยเหลือ (๓) ปัญจสิกขาบท ศีล
ห้า (๔) พรหมวิหาร การประพฤติพรตพรหมวิหาร (๕) ธรรมเทศนา (๖) เมถุนวิริติ การงดเว้นจากการ
เสพเมถุน (๗) สทรรสันโดษ ความยินดีเฉพาะคู่ครองของตน (๘) อุโปสถังคะ องค์อุโปสถ (๙)
อริยมรรค ทางอันประเสริฐ (๑๐) ศาสนาที่รวมไตรสิกขา (๑๑) อธิยาศัย (๑๒) วิริยะ ความเพียร
แต่ในที่นี้หมายถึงวิริยะ เหตุที่ตรัสพรหมจรรย์นี้ เพราะสุนัขขัตตะโอรสเจ้าลิจฉวี เป็นผู้มีความเชื่อว่า
‘บุคคลจะบริสุทธิ์ได้ด้วยการประพฤติทุกกรกิริยา’ ทรงมุ่งขจัดความเชื่อนั้น

ยืนอย่างเดียวไม่ยอมนั่ง เดินกระโหย่ง คือถือการเดินกระโหย่ง ถือการนอนบน
หนาม คือนอนบนที่นอนที่ทำด้วยหนาม ถือการอาบน้ำวันละ ๓ ครั้งถือการล้าง
และการอบกายหลายรูปแบบเช่นนี้อยู่ด้วยประการอย่างนี้ นี่เป็นพรหมจรรย์ในการ
บำเพ็ญตบะของพระองค์ ๒. การประพุดติถือสิ่งเศร้าหมอง(ปอนๆ)^๙ เช่นมลทินคือ
ธุลีที่หมักหมมอยู่ในกาย(ของพระองค์)นับหลายปีจนเป็นสะเก็ด ตอตะโกที่ตั้งอยู่นับ
หลายปี มีเปลือกแตกแยกจนเป็นสะเก็ด แม้ฉันใดมลทินคือธุลีที่หมักหมมอยู่ในกาย
ของเรานับหลายปีจนเกิดเป็นสะเก็ด ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ๓. การประพุดติ
รังเกียจ^{๑๐} เช่น มีสติก้าวไปข้างหน้า มีสติถอยกลับ ความเอ็นดูปรากฏแม้กระทั่งใน
หยดน้ำไม่ให้ได้ล้างผลาญสัตว์เล็ก ๆ ที่อยู่ในที่ต่าง ๆ เลย นี่เป็นพรหมจรรย์ในการ
ประพุดติรังเกียจของพระองค์ ๔. ความประพุดติเป็นผู้สังัด^{๑๑}เช่น ในส่วนที่ประทับอยู่
ที่ป่าสังัด พระองค์อาศัยชายป่าแห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ เมื่อใด ได้พบคนเลี้ยงโค คน
เลี้ยงปศุสัตว์ คนหาหญ้า คนหาฟืน หรือคนทำงานในป่าเมื่อนั้น เดินหนีจากป่า
หนึ่งไปยังป่าอีกแห่งหนึ่ง จากป่าที่บแห่งหนึ่งไปยังป่าที่บอีกแห่งหนึ่ง ในส่วนโภชน
มหาวิกัฏฐ เช่น พระองค์คลานเข้าไปในคอกที่ฝูงโคออกไปแล้ว ไม่มีคนเลี้ยงโคอยู่
กินมูลโคของ ลูกโคตัวอ่อนที่ยังตึมนม และกินปัสสาวะ อุจจาระของตนเองนั้นแล
ตลอดเวลาที่ปัสสาวะ และอุจจาระยังไม่สิ้นไป นี่เป็นพรหมจรรย์ในโภชนมหา
วิกัฏฐ^{๑๒}ของพระองค์ -ในส่วนการอยู่ด้วยอุเบกขา เช่น พระองค์เข้าอาศัยแนวป่าหน้า
กล้วยแห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ ที่ว่านำกล้วยนั้นเพราะเป็นแนวป่าที่น่าสะพรึงกลัว ผู้ใดผู้
หนึ่งซึ่งยังมีราคะเข้าไปยังแนวป่านั้นโดยมากย่อมขนพองสยองเกล้า เรานั้นอยู่ที่
กลางแจ้งตลอดทั้งคืน ในราตรีที่หนาวเหน็บ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือน ๓ ต่อเดือน ๔

^๙ ม.ม. ๑๒/๑๕๖/๑๕๙

^{๑๐} ม.ม. ๑๒/๑๕๖/๑๕๙

^{๑๑} ม.ม. ๑๒/๑๕๖/๑๖๐

^{๑๒} ม.ม.อ. ๑/๑๕๖/๓๖๘, ม.ม.ฎีกา ๒/๑๕๖/๔๔ โภชนมหาวิกัฏฐ หมายถึงอาหารที่สกปรก, ไม่
สะอาด คือผิดปกติดังกล่าว

เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมเห็นปานนั้น(แต่) อยู่ในแนวป่าในเวลากลางวัน ในเดือนท้ายแห่งฤดูร้อน

ทัศนะพระพุทธเจ้าต่ออาชีวก

ในจุฬารัตนโคตตสูตร มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสกั ปริพพาขกวรรค¹³ พระพุทธเจ้าตรัสตอบวัจนโคตรปริพาชก ถึงอาชีวกบางคน หลังจากตายแล้วจะทำที่สุดแห่งทุกข์¹⁴ได้ ไม่มีเลยและตรัสว่าอาชีวกบางคนหลังจากตายแล้ว จะไปเกิดในสวรรค์จากภพที่นี้ไป ๙๖ กัปที่ระลึกได้ พระองค์ไม่รู้จักอาชีวกคนอื่นผู้ไปเกิดในสวรรค์ นอกจากอาชีวกเพียงคนเดียวผู้เป็นกรรมวาที¹⁵เป็นกิริยวาที¹⁶ และตรัสว่า ลัทธิเดียรฉิยาอาชีวกเป็นลัทธิที่ว่างเปล่าจากคุณความดี โดยที่สุดแม้แต่คุณความดีที่จะให้ไปเกิดในสวรรค์

พระพุทธเจ้าทรงทดลองความบริสุทธิ์ เพราะสาเหตุต่างๆ

ใน จูฬัสสปุรสูตรพระพุทธเจ้าตรัส การบวชเหมือนมิดสองคม ให้ภิกษุทั้งหลายควรสำเหนียก ตรัสถึง หมู่ชนย่อมรู้จักภิกษุทั้งหลายว่า ‘สมณะ สมณะ’ ปฏิญาณว่าเป็นสมณะ ภิกษุทั้งหลายนั้นผู้มีชื่ออย่างนี้ มีปฏิญาณอย่างนี้ ก็ควรสำเหนียกว่าจะปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่สมควรแก่สมณะเมื่อปฏิบัติอยู่อย่างนี้ชื่อและปฏิญาณนี้ก็จักเป็นความจริงแท้ ไซ้แต่เท่านั้น ภิกษุทั้งหลาย ใช้สอยจีวร

¹³ ม.ม. ๑๓/๑๘๕/๒๑๘

¹⁴ ม.ม.อ. ๒/๑๘๖/๑๘๔ที่สุดแห่งทุกข์ในที่นี้หมายถึงพระอรหัตตผล

¹⁵ กรรมวาที หมายถึงลัทธิที่ถือว่า สรรพสัตว์มีกรรมเป็นของตน ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว

¹⁶ กิริยวาที หมายถึงลัทธิที่ถือว่า การกระทำทุกอย่างมีผล เมื่อเหตุดีผลก็ต้องดี เมื่อเหตุชั่วผลก็ต้องชั่ว ย่อมรับผลกรรม

บิณฑบาต เสนาสนะ และคิลานปัจจัยเภสัชบริวารของทายกเหล่าใดปัจจัยทั้งหลายนั้นของทายกเหล่านั้น ก็จักมีผลมาก มีอานิสงส์มากเพราะเราทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่ง บรรพชาของเราทั้งหลายก็จักไม่เป็นหมัน จักมีผล มีความเจริญ¹⁷

ภิกษุชื่อว่าเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่สมควรแก่สมณะ

ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งมีอภิขณามาก ยังละอภิขณาไม่ได้ มีจิตพยาบาท ยังละพยาบาทไม่ได้ เป็นผู้มักโกรธ ยังละความมักโกรธไม่ได้ มีความผูกโกรธ ยังละความผูกโกรธไม่ได้ มีความลบหลู่ ยังละความลบหลู่ไม่ได้ มีความตีเสมอ ยังละความตีเสมอไม่ได้ มีความริษยา ยังละความริษยาไม่ได้ มีความตระหนี่ ยังละความตระหนี่ไม่ได้ มีความโอ้อวด ยังละความโอ้อวดไม่ได้ มีมารยา ยังละมารยาไม่ได้ มีความปรารถนาที่เป็นบาป ยังละความปรารถนาที่เป็นบาปไม่ได้ มีความเห็นผิด ยังละความเห็นผิดไม่ได้ เพราะยังละกิเลสที่เป็นมลทินของสมณะ เป็นโทษของสมณะ เป็นดุน้ำฝาดของสมณะ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดในอบาย และมีวิบากที่จะพึงเสวยในทุกข์เหล่านี้ไม่ได้พระพุทธเจ้าตรัสว่าภิกษุนั้นเป็นผู้ไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติที่สมควรแก่สมณะ¹⁸

มิใช่สมณะด้วยเครื่องแบบและวัตร¹⁹

พระพุทธเจ้าตรัสคนที่มีใช้สมณะด้วยเพียงสิ่งห่อหุ้มภายนอกหรือวัตรปฏิบัติเท่านั้น ๙ ประการ คือ บุคคลผู้นุ่งห่มผ้าซ้อน²⁰มีความเป็นสมณะ²¹ด้วยอาการเพียง

¹⁷ ม.ม. ๑๒/๔๓๕/๔๖๔

¹⁸ ม.ม. ๑๒/๔๓๖/๔๖๔

¹⁹ ม.ม. ๑๒/๔๓๗/๔๕๖

²⁰ ม.ม.อ. ๒/๔๓๗/๒๓๓, ม.ม.ฎีกา ๒/๔๓๗/๒๓๓ ผ้าซ้อน ในที่นี้แปลจากคำว่า สังฆาฏิ หมายถึงผ้าที่ใช้ผ้าเก่าฉีกเป็นชิ้น ๆ เย็บซ้อนกันใช้เป็นผ้าห่มและห่ม เป็นข้อวัตรของลัทธิอื่นนอกศาสนา มิได้หมายถึงสังฆาฏิที่เป็นเครื่องบริวารของภิกษุในธรรมวินัยนี้

૧૭ જાન્યુઆરી ૨૦૧૯

34

ไอ้อวดได้ มีมารยาทก็จักละมารยาได้ มีความปรารถนาที่เป็นบาปก็จักละความปรารถนาที่เป็นบาปได้ มีความเห็นผิดก็จักละความเห็นผิดได้ ด้วยอาการเพียงการนุ่งห่มผ้าซ้อนกันหลาย เพราะเราเห็นบุคคลบางคนในโลกนี้แม้จะนุ่งห่มผ้าซ้อนอยู่ยังมีอภิขณามาก มีจิตพยาบาท มีความมักโกรธ มีความผูกโกรธ มีความลบหลู่มีความดีเสมอ มีความริษยา มีความตระหนี่ มีความไอ้อวด มีมารยา มีความปรารถนาที่เป็นบาป มีความเห็นผิด ฉะนั้น เราจึงไม่กล่าวว่าบุคคลที่นุ่งห่มผ้าซ้อนมีความเป็นสมณะด้วยอาการเพียงการนุ่งห่มผ้าซ้อน หากบุคคลถือเพศเปลือยกาย ฯลฯ หากบุคคลหมักหมมด้วยรูลี ... หากบุคคลอาบน้ำ ... หากบุคคลอยู่โคนไม้ ... หากบุคคลอยู่ในที่แจ้ง ... หากบุคคลยืนแหงนหน้า ... หากบุคคลบริโภคน้ำตามวาระ ... หากบุคคลท่องมนตร์ ... หากบุคคลขมวดผม มีอภิขณามาก จะพึงละอภิขณาได้ด้วยอาการเพียงการขมวดผมมีจิตพยาบาท จะพึงละพยาบาทได้ มีความมักโกรธ จะพึงละความมักโกรธได้ มีความผูกโกรธ จะพึงละความผูกโกรธได้ มีความลบหลู่ จะพึงละความลบหลู่ได้ มีความดีเสมอ จะพึงละความดีเสมอได้ มีความริษยา จะพึงละความริษยาได้ มีความตระหนี่ จะพึงละความตระหนี่ได้ มีความไอ้อวด จะพึงละความไอ้อวดได้ มีมารยาจะพึงละมารยาได้ มีความปรารถนาที่เป็นบาป จะพึงละความปรารถนาที่เป็นบาปได้มีความเห็นผิด จะพึงละความเห็นผิดได้ด้วยอาการเพียงการขมวดผมไขว้ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตก็จะพึงให้บุคคลนั้นขมวดผมตั้งแต่เกิดทีเดียว พึงชักชวนผู้นั้นให้ขมวดผมอย่างเดียวกันว่า ‘ท่านผู้มีหน้าอ้อมเอิบ มาเถิด ท่านจงเป็นผู้ขมวดผม ท่านผู้ขมวดผมอยู่ มีอภิขณามากก็จักละอภิขณาได้ด้วยอาการเพียงการขมวดผม มีจิตพยาบาทก็จักละพยาบาทได้ มีความมักโกรธก็จักละความมักโกรธได้ มีความผูกโกรธก็จักละความผูกโกรธได้ มีความลบหลู่ก็จักละความลบหลู่ได้ มีความดีเสมอก็จักละความดีเสมอได้ มีความริษยาก็จักละความริษยาได้ มีความตระหนี่ก็จักละความตระหนี่ได้ มีความไอ้อวดก็จักละความไอ้อวดได้ มีมารยาทก็จักละมารยาได้มีความปรารถนาที่เป็นบาปก็จักละความปรารถนาที่เป็นบาปได้ มีความเห็นผิดก็จักละความเห็นผิดได้ ด้วยอาการเพียงการขมวดผม’ ฤษฏ์ทั้งหลาย เพราะเราเห็นบุคคลบางคนในโลกนี้แม้ขมวดผม

อยู่ ก็ยังมีอภิขณามาก มีจิตพยาบาท มีความมักโกรธ มีความผูกโกรธ มีความลบหลู่ มีความดีเสมอ มีความริษยา มีความตระหนี่ มีความโอ้อวด มีมารยา มีความปรารถนาที่เป็นบาป มีความเห็นผิด ฉะนั้น เราจึงไม่กล่าวว่าคุณผู้ขมวดผมมีความเป็นสมณะด้วยอาการเพียงการขมวดผม

ทัศนะพระพุทธเจ้าต่อพราหมณ์

ในพุทธอุทาน²²พระพุทธเจ้าตรัสตอบคำถามที่ว่าบุคคลชื่อว่าเป็นพราหมณ์ด้วยเหตุเพียงไร และธรรมเหล่าไหนที่ทำให้บุคคลให้เป็นพราหมณ์ พระองค์ตรัสตอบว่า พราหมณ์ใดลอยบาปธรรมได้แล้ว ไม่ตวาดผู้อื่นว่า หี หี ไม่มีกิเลสดูจนน้ำผาด สำรวมตนเรียนจบเวท²³ อยู่จบพรหมจรรย์ พราหมณ์นั้นไม่มีกิเลสเครื่องฟู²⁴ขึ้นในอารมณ์ไหน ๆ ในโลกควรกล่าวพรหมวาตะ²⁵ได้โดยธรรม²⁶

ธรรมของพราหมณ์

ใน โสณสูตร²⁷ พระพุทธเจ้าตรัสพระสูตรว่าด้วยธรรมของพราหมณ์เปรียบเทียบกับสุนัขอย่างรุนแรง ธรรมของพราหมณ์ที่เก่าแก่ ๕ ประการ

²² พุ.อุ.๒๕/๔/๑๗๖-๗

²³ เรียนจบเวทหมายถึงบรรลุนิพพานด้วยเวทกล่าวคือมัคคญาณทั้ง ๔ (โสดาปัตติมัคคญาณ สกทาคามิมัคคญาณ สกทาคามิมัคคญาณ อนาคามิมัคคญาณ อรหัตตมัคคญาณ) (พุ.อุ.อ. ๔/๕๗)

²⁴ กิเลสเครื่องฟูขึ้นหมายถึงราคะ โทสะ โมหะ มานะ และทิฏฐิ (พุ.อุ.อ. ๔/๕๗)

²⁵ พรหมวาตะในที่นี้หมายถึงวาตะว่า “เราเป็นพราหมณ์” (พุ.อุ.อ. ๔/๕๗)

²⁶ ดูเทียบ วิ.ม. (แปล) ๔/๔/๗

²⁷ อง. ปญจก. ๒๒/๑๙๑/๓๑๕-๓๑๖

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

บัดนี้ ปรากฏในพวงสนัษ ไม่ปรากฏในพวงพราหมณ์ ธรรมของพราหมณ์ที่
เก่าแก่ ๕ ประการ คือ

๑. เมื่อก่อน พวงพราหมณ์สมสู่กับพราหมณ์เท่านั้น ไม่สมสู่ กับหญิงที่
ไม่ใช่พราหมณ์ แต่บัดนี้ พวงพราหมณ์สมสู่กับพราหมณ์บ้าง สมสู่กับหญิงที่ไม่ใช่
พราหมณ์บ้าง บัดนี้ พวงสนัษสมสู่กับสนัษ ตัวเมียเท่านั้น ไม่สมสู่กับสัตว์ตัวเมียที่
ไม่ใช่สนัษ นี่เป็นธรรมของพราหมณ์ที่เก่าแก่ประการที่ ๑ บัดนี้ ปรากฏในพวง
สนัษ ไม่ปรากฏในพวงพราหมณ์

๒. เมื่อก่อน พวงพราหมณ์สมสู่กับพราหมณ์ที่มีระดูเท่านั้น ไม่สมสู่กับ
พราหมณ์ที่ไม่มีระดู แต่บัดนี้ พวงพราหมณ์สมสู่กับพราหมณ์ที่มีระดูบ้าง สมสู่กับ
พราหมณ์ที่ไม่มีระดูบ้าง บัดนี้พวงสนัษสมสู่กับสนัษตัวเมียที่มีระดูเท่านั้น ไม่สมสู่
กับสนัษตัวเมีย ที่ไม่มีระดู นี่เป็นธรรมของพราหมณ์ที่เก่าแก่ประการที่ ๒ บัดนี้
ปรากฏในพวงสนัษ ไม่ปรากฏในพวงพราหมณ์

๓. เมื่อก่อน พวงพราหมณ์ไม่ซื้อไม่ขายพราหมณ์ ยังการอยู่ร่วมกันให้
เป็นไปด้วยความรักด้วยความผูกพัน แต่บัดนี้ พวง พราหมณ์ซื้อบ้าง ขายบ้างซึ่ง
พราหมณ์ ยังการอยู่ร่วมกันให้เป็นไป ด้วยความรักด้วยความผูกพัน บัดนี้ พวง
สนัษไม่ซื้อ ไม่ขายสนัษตัวเมีย ยังการอยู่ร่วมกันให้เป็นไปด้วยความรักด้วยความ
ผูกพันนี้เป็นธรรมของพราหมณ์ที่เก่าแก่ประการที่ ๓ บัดนี้ ปรากฏในพวงสนัษ
ไม่ปรากฏในพวงพราหมณ์

๔. เมื่อก่อน พวงพราหมณ์ไม่ทำการสะสมทรัพย์บ้าง ข้าวเปลือกบ้าง เงิน
บ้าง ทองบ้าง แต่บัดนี้ พวงพราหมณ์ทำการสะสมทรัพย์บ้าง ข้าวเปลือกบ้าง
เงินบ้าง ทองบ้าง บัดนี้ พวงสนัษ ไม่ทำการสะสมทรัพย์บ้าง ข้าวเปลือกบ้าง
เงินบ้าง ทองบ้าง นี่เป็น ธรรมของพราหมณ์ที่เก่าแก่ประการที่ ๔ บัดนี้
ปรากฏในพวงสนัษ ไม่ปรากฏในพวงพราหมณ์

๕. เมื่อก่อน พวงพราหมณ์แสวงหาอาหารเย็น เพื่อกินในเวลาเย็น
อาหารเช้าเพื่อกินในเวลาเช้า แต่บัดนี้ พวงพราหมณ์ บริโภคอาหารตามความ

ต้องการจนอิ่มท้องแล้ว ถือเอาส่วนที่เหลือไป บัดนี้ พวกสุนัขก็แสวงหาอาหารเย็น เพื่อกินในเวลาเย็น อาหาร เข้าเพื่อกินในเวลาเช้า นี่เป็นธรรมของพราหมณ์ที่ เก่าแก่ประการที่ ๕ บัดนี้ ปรากฏในพวกสุนัข ไม่ปรากฏในพวกพราหมณ์สุดท้าย

²⁸ ที่.ปา. ๑๒/๑๒๗-๑๔๐/๙๓-๑๐๒

ฝึกตนด้วยสัจจะ ประกอบแล้วด้วยทมะ ถึงที่สุดเวท อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ผู้ได้น้อมการบูชาเข้าไปบูชาผู้นั้นผู้นั้นชื่อว่าบูชาพระทักษิณียบุคคลถูกกาล²⁹

ทางเศรษฐกิจ

ในวาสเนฐสูตร³⁰ พระพุทธเจ้าอธิบายหลักการและคุณธรรมการเป็นพราหมณ์โดยเน้นไปที่อาชีพทางสังคม ว่าเป็นตัวกำหนดหน้าที่ ที่ต่างกันว่าเป็นกรรมในหมู่มนุษย์ ใครก็ตามอาศัยโคธกรรมเลี้ยงชีพ ผู้นั้นเรียกว่า ขาวนา ไม่เรียกว่าพราหมณ์ ใครก็ตามเลี้ยงชีพด้วยศิลปะหลายอย่าง ข่างศิลปะ อาศัยการค้าขายเลี้ยงชีพ พ่อค้า เลี้ยงชีพด้วยการรับใช้คนอื่น คนรับใช้ อาศัยทรัพย์ที่ลักเขามาเลี้ยงชีพ ผู้นั้นเรียกว่า โจร อาศัยลูกศร และศาสตราเลี้ยงชีพ ทหารอาชีพ เลี้ยงชีพด้วยการเป็นปุโรหิต ผู้นั้นเรียกว่า ผู้ประกอบพิธีกรรม ปกครองท้องถิ่นและแว่นแคว้น พระราชาไม่เรียกว่า พราหมณ์ และพระองค์ให้คำจำกัดความเป็นพราหมณ์ว่า เราไม่เรียกบุคคลผู้ถือกำเนิดเกิดในครุภมารดาว่า เป็นพราหมณ์ ถ้าเขายังเป็นผู้มีกิเลสเครื่องกังวลอยู่ ฯลฯ นามและโคตรที่กำหนดเรียกกันนี้ เป็นความเห็นที่ฝังแน่นอยู่ในใจมานานของพวกคนผู้ไม่รู้ความจริง เมื่อไม่รู้จึงกล่าวบุคคลว่า เป็นพราหมณ์โดยกำเนิด บุคคลเป็นพราหมณ์เพราะชาติตระกูลก็หาไม่ หรือไม่เป็นพราหมณ์เพราะชาติตระกูลก็หาไม่ บุคคลเป็นพราหมณ์ก็เพราะกรรมหรือไม่เป็นพราหมณ์ก็เพราะกรรมบุคคลเป็นขาวนาก็เพราะกรรม เป็นช่างศิลปะก็เพราะกรรมเป็นพ่อค้าก็เพราะกรรม เป็นผู้รับใช้ก็เพราะกรรม บุคคลแม้เป็นโจรก็เพราะกรรม เป็นทหารอาชีพก็เพราะกรรม เป็นปุโรหิตก็เพราะกรรม แม้เป็นพระราชา ก็เพราะกรรมทั้งนั้น บัณฑิตทั้งหลายผู้มีปกติเห็นปฏิจาสัมภูบาท มีความรู้ความเข้าใจในกรรมและผลของกรรม ย่อมพิจารณาเห็นกรรม ตามความเป็นจริงอย่างนี้ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หมู่สัตว์เป็นไปตามกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นเครื่องผูกพัน เปรียบเหมือนรถมีหมุดเป็นเครื่องตรึงไว้แล่นไปอยู่ บุคคลเป็นพราหมณ์ได้ เพราะกรรมนี้ คือ ตบะ พรหมจรรย์ สัจญมะ ทมะ๑

²⁹ ส.ส. ๑๕/๑๙๕/๒๗๖

³⁰ ม.ม. ๑๓/๔๕๖/๕๗๕-๘๐

นี่ เป็นคุณธรรมสูงสุดของพราหมณ์³¹ สรุปลุสตัดท้ายของพระสูตรพระองค์ตรัสให้เห็นว่า ไม่สำคัญว่าจะเป็นอะไร แต่เน้นว่าทำอะไร ที่กรรมคือการกระทำมากกว่าวรรณะชาติพันธุ์

การเมืองการปกครอง

กำเนิด การเมืองการปกครอง เริ่มต้นที่ บาปธรรมปรากฏในหมู่สัตว์แล้ว คือ การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ จักปรากฏ การครหาจักปรากฏ การพูดเท็จจักปรากฏ การถือทณทาวุธจักปรากฏ มีสมมต(แต่งตั้ง)สัตว์ผู้หนึ่ง มหาสมมต มหาสมมต' จึงเกิดขึ้นเป็นคำแรก เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเป็นใหญ่แห่งที่นาทั้งหลาย ฉะนั้น คำที่ ๒ ว่า 'กษัตริย์ กษัตริย์' จึงเกิดขึ้น เพราะเหตุที่สัตว์นั้นให้ชนเหล่าอื่นยินดีได้โดยชอบธรรม ฉะนั้น คำที่ ๓ ว่า 'ราชา ราชา' จึงเกิดขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ จึงได้เกิดมีแคววงกษัตริย์นั้นขึ้นแก่สัตว์เหล่านั้น³²

บทสรุป และวิเคราะห์

บทสรุป

สมณพราหมณ์ นับมีบทบาทความสำคัญมากในสมัยพุทธกาล ทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา และการศาสนา โดยเฉพาะ ความเชื่อ ข้อปฏิบัติ และจุดมุ่งหมายสูงสุด พราหมณ์ มีบทบาทด้วยพื้นฐานความเชื่อ เรื่องชีวิต โลก พระผู้เป็นเจ้า เรื่องน้ำคักดีลิต์และความเชื่อต่างๆ ข้อปฏิบัติ

³¹ ม.ม. ๑๓/๔๕๖/๕๗๕

³² ที.ปา ๑๑/๑๓๑/๖๙

สำหรับนักบวชที่สำคัญในสมัยนั้น สำหรับในการออกบวชมีการปฏิบัติที่ได้รับความนิยมในสมัยนั้น การปฏิบัติ โดยย่อๆ แบ่งเป็น ๒ คือ การบำเพ็ญพรตบะทรมานร่างกายเรียกว่า อตตกิลมถานุโยค และ การบำเพ็ญเพียรทางจิตเรียกว่า โยคะ

ผู้วิจัยสรุป ว่า พราหมณ์มีบทบาทในแคว้น มคธและแคว้น โกศล ส่วนสมณะนั้น มีบทบาทในแคว้น วัชชี แคว้นกาสิ และในแคว้นใหญ่ๆ ที่ให้ความอุปถัมภ์บำรุง แคว้นมคธและโกศล เช่นกัน ในส่วนพระพุทธเจ้าและสมณพราหมณ์ ที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยขอสรุป เป็นประเด็น คือ ในแง่ภาษาศาสตร์ ในแง่ความเชื่อ และข้อปฏิบัติทางศาสนาและ ในแง่ทางสังคม ประกอบด้วยเศรษฐกิจสังคม การเมืองการปกครอง มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ ตั้งแต่ก่อนทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนกระทั่งพระองค์ปรินิพพาน ทางภาษาพระองค์ทรงประยุกต์ ความหมายของคำศัพท์ที่นิยมในศาสนาพราหมณ์และสังคมเสียใหม่ เพื่อให้คนเข้าใจง่าย แบ่งประเภทคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา เป็น ๓ คือ คำศัพท์ที่มีรูปศัพท์และความหมายแพร่หลายและนิยมใช้ในสมัยนั้นพระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้ และมีความหมายเดิมทั่วไป เช่น อตตภา อตมณ คำศัพท์ที่มีรูปศัพท์และความหมายแพร่หลายและนิยมใช้ในสมัยนั้นพระพุทธเจ้าทรงนำมาใช้แต่มี และความหมายใหม่ เช่น พรหม พราหมณ์ นหตกะ เวทคุ ทักขิณา ทักขิณเอยบุคคล อริยบุคคล และสมณะ ยัญ ตบะ พลี และอีกหลายคำ และศัพท์ที่มีรูปศัพท์และความหมายแพร่หลายและนิยมใช้ในสมัยนั้นพระพุทธเจ้าบัญญัติความหมายใหม่ เช่น อนัตตา วิปัสสนา

บทวิเคราะห์และข้อแนะนำ

ความแตกต่างระหว่างพุทธศาสนาและสมณะพราหมณ์

ผู้วิจัยขอพิจารณาแยกเป็นประเด็นในแง่ความหมาย ข้อปฏิบัติ ความเชื่อ และจุดมุ่งหมาย พุทธศาสนาและสมณพราหมณ์ ล้วนเกิดในประเทศอินเดีย เป็น

ศาสนาที่ยิ่งใหญ่มีผู้นับถือเป็นจำนวนมากพระพุทธศาสนาและสมณพราหมณ์มีความแตกต่างดังต่อไปนี้ :-

ความแตกต่างด้านความเชื่อ ข้อปฏิบัติและจุดหมาย ระหว่าง พระพุทธศาสนาและ

ยอมรับระบบวรรณะเลย ถือว่าคนเท่าเทียมกัน เน้นการกระทำของคนในแง่การปฏิบัติบำเพ็ญตบะความเพียรทรมานกายพราหมณ์ถือเป็นเรื่องของนักบวชที่สละโลกเป็นสันนยาสีและนักบวชเป็นการกระทำที่ได้รับการยอมรับจากนักบวชเช่นกัน

โดยเฉพาะลัทธิเต๋าเถรวาท พระพุทธศาสนาปฏิเสธการทรมานตนมิใช่ทางพ้นทุกข์ ควรดำเนินทางสายกลาง คือมรรคมีองค์ ๘ ในแง่การปฏิบัติโยคะความเพียรทางจิต พราหมณ์ก็ปฏิบัติเมื่อออกบวชเป็นสมณะไม่มีเรือนและสมณะก็ยอมรับความเพียรทางจิตโดยเน้นหนักไปที่สมณะสมาธิเพื่อจุดประสงค์ที่ต่างกันบ้างพรหมโลก เทวโลก บ้างเพื่อลาภสักการะ แต่พระพุทธศาสนาต่อ ยอดเพื่อเป็นบาทวิปัสสนาและเข้าถึงความพ้นทุกข์

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่ายังมีประเด็นที่เป็นเป็นสาระสำคัญที่น่าศึกษาค้นคว้าวิจัยและน่าสนใจอีกมาก การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ เป็นการเน้นไปที่พัฒนาการสมณพราหมณ์ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนาเองในครั้งพุทธกาลเท่านั้นจึงเป็นการควรอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันแต่เป็นก่อนพุทธกาลและหลังพุทธกาลอาจแบ่งเป็นยุค เพื่อให้ทราบพัฒนาการของสมณพราหมณ์ในในชมพูทวีปอย่างชัดเจนและนำไปศึกษาเพิ่มเติมโดยศึกษากระบวนการพัฒนาเป็นสมณพราหมณ์ นับเป็นหัวข้อการวิจัยที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงเสนอเพิ่มเติมในเรื่องการวิจัยการเมืองการเน้นเจาะจงไปที่เฉพาะสมณะที่มีปรากฏในชมพูทวีปและพราหมณ์ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนาในข้อมูลเชิงลึก และลงรายละเอียดจะได้เข้าใจบริบททางศาสนาที่มีความเหมือนกันในแง่สังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองแต่ต่างกันด้านความเชื่อ ข้อปฏิบัติ และจุดหมายสูงสุดเพื่อจะได้เข้าใจหลักพุทธธรรมและพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้นไป

๑. ภาษาไทย

ក. ប្រជុំរាជការ

ทฤษฎีภูมิ (ภาษาอังกฤษ)

- G.P. Malalasekera, **Dictionary of Pali Proper Names Vol, I, II, III**, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd., 1998.
- Richard F Gombrich, **How Buddhism Began the Conditioned Genesis of the Early Teachings**, Cambridge University Press, 1996.
- Gunaratne Panabokke, **History of the Buddhist Sangha in India and Sri Lanka**, Colombo: Karunartne & Sons Ltd., 1993.
- The Government of Sri Lanka, **Encyclopedia of Buddhism Volume IV. Fascicle; Demonology-dhammadhatu**. Sri Lanka: Taranjee prints.
- Nyanatiloka. **Buddhist Dictionary Manual of Buddhist Terms and Doctrines**. Ed. Nyanaponika. Kandy: BPS, 1987.
- Pannaloka, Ven. R. **Buddha and Brahmanic Society**. Colombo: 1984.
- Rajavaramuni, Phra. **Dictionary of Buddhism**. Bangkok: Mahachulalongkorn Buddhist University, 2529 B.E.
- Rhys Davids, T. W., and William Stede. **Pali-English Dictionary**. London: PTS, 1989.
- Debvedi, Phra (Payuddha Payutto). **Buddha-Dhamma (Thai Version)**. 4th ed. no pl. np pub., B.E. 2531.
- Humphreys Christmas. **A Popular dictionary of Buddhism**. Illinois: contemporary publishing Company, 1997.
- S.R. Goyal Dr., **A History of Indian Buddhism**, Meerut: Kusumanjjali Prakashan, 1989.
- Yashpal, Dr., **A Cultural Study of Early Pali Tipitakas Vol. 1** Delhi: Kalinga Publications, 1999
- Yashpal, Dr., **A Cultural Study of Early Pali Tipitakas Vol. 2** Delhi: Kalinga Publications, 1999

พุทธพจน์บทกลาง

โกชนทานสูตร ว่าด้วยการให้โกชนะ

ภิกษุทั้งหลาย ทายกผู้ให้โกชนะ ชื่อว่าให้ฐานะ ๕ ประการ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕

๔. สุนนวรรค ๗. โกชนทานสูตร 22/37/58-59

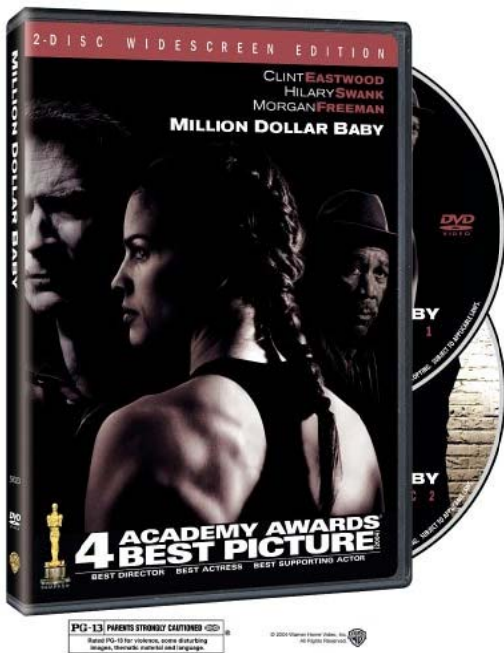
พุทธจริยศาสตร์ต่อชีวิตและความตายต่อภาพยนตร์

เรื่อง Million Dollar Baby โดย... อนันต์ตรีชัย

๑) ความสำคัญของปัญหา

Million Dollar Baby เรื่องราวการต่อสู้ชีวิตของแม็กกี้ พนักงานสาวเสิร์ฟที่มุ่งมั่นต้องการเป็นนักมวยอาชีพ ความฝันของเธอเริ่มเป็นจริงเมื่อแฟรงกี้ ครูฝึกสอนมวยมือหนึ่งยอมรับเธอเข้าอยู่ในค่าย ด้วยพรสวรรค์และความพากเพียร แม็กกี้ สาว

เสิร์ฟที่ไม่มีเงินเพียงพอแม้แต่จะซื้ออุปกรณ์ในการชกมวย กลับกลายเป็นนักมวยอาชีพที่มีชื่อเสียงในเวลาอันสั้น สามารถล้มคู่ต่อสู้ได้ในยกแรก ขณะเงินรางวัลมากมาย มีเงินเพียงพอที่จะซื้อบ้านให้กับแม่ของตน แต่ชีวิตและความฝันของเธอต้องพังทลายลง เมื่อเธอเป็นอัมพาต ไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายใดๆได้จากการต่อสู้เพื่อช่วงชิงตำแหน่งแชมป์เวิลด์ เมื่อสูญเสียความแข็งแกร่งของร่างกายพร้อมๆกับการสิ้นสุดของความฝัน แม็กกี้จึงตัดสินใจจบชีวิตตนเองโดยอ้อนวอนให้แฟรงกี้ช่วยเหลือ ความตายในรูปแบบของ

การุณยฆาต ประเด็นทั้งท้ายที่สะเทือนใจ และเป็นที่ถกเถียงในนานาประเทศของภาพยนตร์เรื่องนี้เองที่ทำให้ Million Dollar Baby ภาพยนตร์ที่เรียบง่าย แต่สามารถคว้ารางวัลออสการ์ประจำปีพ.ศ. ๒๕๔๗ได้ถึงสี่รางวัลมากกว่าภาพยนตร์ใดๆในรอบปี อันได้แก่รางวัลนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยม นักแสดงสมทบชายยอดเยี่ยม ผู้กำกับยอดเยี่ยม และภาพยนตร์ยอดเยี่ยม

สิ่งที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้สามารถครองใจคนดูทั่วโลกได้ ไม่ใช่

วารสาร ยุวพุทธสัมพันธ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

เพียงเรื่องราวการต่อสู้ดิ้นรนของหญิงสาวที่วิ่งตามความฝันของตนด้วยความ
พากเพียร แต่คือเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในทุกวันทั่วทุกมุมโลก ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวกับ
ชีวิตและความตายหลากหลายประเด็นที่มนุษย์จำนวนมากพยายามค้นหาคำตอบ

ผู้ป่วยในมรณวิถิตุทุกคนที่ประสงค์จะสิ้นสุดชีวิตตนเอง คือเห็นว่าชีวิตที่ไม่สามารถ
เคลื่อนไหว และไม่สามารถทำกิจกรรมใดๆเยี่ยงมนุษย์ปกติได้ เปรียบเสมือนชีวิตที่ไร้
คุณค่า นายริพลินผู้ป่วยอัมพาตได้ร้องขอให้ศาลอนุญาตการหยุดเครื่องช่วยหายใจ

เพื่อเขาจะได้ตายอย่างสงบ โดยให้เหตุผลว่า “ชีวิตมีมากกว่าการอยู่รอด มันคือการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มันคือการมีครอบครัว มันคือการมีอาชีพ มันคือการมีภรรยา มันคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันไม่สามารถมีได้ มันอาจจะฟังดูเป็นการเห็นแก่ตัวที่ว่าเมื่อฉันไม่สามารถมีสิ่งเหล่านั้นได้ ฉันจึงต้องการจะจบชีวิตตนเองลง ฉันต้องการมีชีวิตที่สมบูรณ์ ไม่ใช่การมีชีวิตเพียงเปลือกเท่านั้น”¹ ประเด็นสำคัญของการณยฆาตในลักษณะนี้ที่ชีวิตไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายส่วนใดได้ แต่ยังมีสติสัมปชัญญะครบทุกประการคือชีวิตที่ปราศจากคุณค่าจริงหรือ ชีวิตอัมพาตคือชีวิตที่ไม่มีค่าเพียงพอในการดำรงอยู่หรือไม่ เพียงไร

คำตอบต่อคำถามนี้สามารถหาได้จากตัวอย่างในชีวิตจริงของนายฌ็อง โดมินิก โบบี และนายสติเฟ่น ฮ็อคกิน นายฌ็อง โดมินิก โบบีกลายเป็นอัมพาตทั้งตัวเมื่อเส้นโลหิตในสมองแตก มีเพียงตาข้างซ้ายเท่านั้นที่ยังเคลื่อนไหวได้ และขยับศีรษะได้เล็กน้อย ระหว่างที่เขาเป็นอัมพาตอยู่ ๑๕ เดือน เขาเขียนหนังสือเรื่อง “ชุดประดาน้ำและผีเสื้อ” ด้วยการขยับตา เป็นการบรรยายถึงความรู้สึกของตนเองต่อชีวิตอัมพาต หนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมอย่างสูงในระดับนานาชาติ และได้รับการแปลจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาอื่นๆมากมาย นายสติเฟ่น ฮ็อคกินคือนักฟิสิกส์และนักจักรวาลวิทยาที่มีชื่อเสียงระดับโลก หนังสือสองเล่มของเขาที่ได้รับการยกย่องจากทั่วโลกคือ “A Brief History of Time” และ “Universe in a Nutshell” ได้ถูกเขียนขึ้นหลังจากกล้ามเนื้อทั่วร่างกายของเขาไม่สามารถทำงานได้ กลายเป็นอัมพาตทั้งตัว ตัวอย่างจากชีวิตของบุคคลทั้งสองแสดงให้เห็นว่า ชีวิตอัมพาตไม่ได้ไร้คุณค่าใดๆ ความบกพร่องทางร่างกายอาจจะทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถมีชีวิตเยี่ยงคนปกติ แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตที่มีประโยชน์ ชีวิตอัมพาตยังคือชีวิตที่มีค่าเพียงพอต่อการดำรงอยู่ ถ้าเรียนรู้ที่จะยอมรับและดำรงอยู่กับความบกพร่องนี้ ข้อจำกัดทางกายภาพไม่ใช่จุดจบของชีวิต

¹ Fulton, Gere; Metress, Eileen. “Perspective on Death and Dying”, Boston : Jones and Bartlett Publisher, 1995, p.64

วารสาร ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

ในทัศนะของพระพุทธศาสนา คุณค่าแห่งชีวิตอยู่ที่ความสามารถในการประกอบความดี ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ดังมีปรากฏไว้ในพระโอวาทปาติโมกข์ที่ว่า “การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของ

³ ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ (ไทย) ๒๕/๑๔๒/๕๓๒

⁴ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) “พุทธธรรม” ฉบับขยายความ พิมพ์ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๔๕ หน้า ๕๑๔-๕

⁵ อังคุตตรนิกาย ปัญจก นัคคกนิบาต (ไทย) ๒๒/๑๐๕/๖๒๖-๗

ในการที่จะตอบคำถามนี้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจต่อความหมายของชีวิตในทัศนะของพระพุทธศาสนาเสียก่อน

ตามหลักการของพระพุทธศาสนา ชีวิตคือองค์ประกอบของขันธ ๕ อันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ รูปคือกาย ส่วนขันธที่เหลือทั้งสี่คือจิต ดังนั้น ชีวิตจึงสามารถสรุปเป็นสององค์ประกอบหลักคือกายและจิต โดยมีจิตเป็นศูนย์กลางแห่งชีวิต ดังปรากฏในอรรถกถาธรรมบทที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วด้วยใจ”^๖ ซึ่งมีนัยยะว่าจิตใจควบคุมร่างกาย ความประพฤติที่แสดงออกทางร่างกายล้วนเกิดจากจิตใจ อีกทั้ง กระบวนการเข้าถึงปัญญา อันเป็นจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนามีรากฐานจากจิตใจเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากหลักการไตรสิกขาที่เริ่มต้นด้วยศีล สมาธิ และจบลงที่ปัญญา ในมหาปริณิพพานสูตร พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ปัญญานันบุคคลอบรมโดยมีสมาธิเป็นฐาน ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จิตอันบุคคลอบรมโดยมีปัญญาเป็นฐาน ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย”^๗ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบส่วนจิตของชีวิตคือองค์ประกอบหลักในการเข้าถึงจุดหมายของพระพุทธศาสนา พุทธอีกนัยหนึ่งคือ การเข้าถึงความจริงสูงสุดแห่งชีวิตตามหลักการของพระพุทธศาสนาคือการเข้าถึงโดยจิต

เรื่องราวของพระพุทฺธคัตตติสเถระเป็นตัวอย่างที่ดีที่สะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของชีวิตส่วนจิตมีความสำคัญกว่าองค์ประกอบส่วนกาย ร่างกายของพระพุทฺธคัตตติสเถระน่าเปื่อย กระดูกแตกหัก เจ็บปวดทรมานแสนสาหัส เป็นที่รังเกียจแก่ทุกคนที่พบเห็น ด้วยพระเมตตา พระพุทธองค์ทรงเสด็จไปแสดงธรรมจนพระพุทฺธคัตตติสเถระบรรลอรหัตตผล ก่อนที่จะปรินิพพาน ถึงแม้ว่าพระพุทฺธคัตตติสเถระไม่ได้เป็นอัมพาตอย่างแท้จริง แต่ในด้านกายภาพ ร่างกายที่น่าเปื่อยทั้งร่างกาย

^๖ คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, “พระธัมมปัทมสูตรและอรรถกถา มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๔ หน้า ๓

^๗ ทัศนิกาย มหาวรรค (ไทย) ๑๐/๑๔๗/๕๒

วารสาร ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

ประกอบกับการแตกหักของกระดูกคือร่างกายที่ไม่สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆในชีวิตได้ตามปกติ และด้วยเหตุที่ประสาทการรับรู้ของท่านยังบริบูรณ์ ความทุกข์ทรมานทางร่างกายจะแสนสาหัสกว่าร่างกายอัมพาตที่ได้สูญเสียประสาทรับรู้

๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

⁸ Gere Fulton, p. 169

แปลว่า การุณยฆาต อันหมายถึง การฆ่าด้วยความสงสาร หรือการฆ่าด้วยความเมตตา แบ่งเป็น ๒ ลักษณะคือ⁹

- ๑) Passive Euthanasia หมายถึงการปล่อยให้ผู้ป่วยตายโดยการงดเว้นความช่วยเหลือทางการแพทย์ใดๆซึ่งไม่เป็นที่ต้องการของผู้ป่วย
- ๒) Active Euthanasia หมายถึงการกระทำที่ทำให้ชีวิตผู้ป่วยสั้นลง ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การกระทำทางอ้อมมักเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ต้องการเร่งรัดความตายด้วยจุดประสงค์หลักคือการกำจัดความเจ็บปวด ความตายคือจุดประสงค์รอง เช่น การฉีดสารมอร์ฟีนเพื่อระงับความเจ็บปวด เมื่อฉีดในปริมาณที่สูงจะมีผลกระทบต่อระบบการหายใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความตายในที่สุด การกระทำทางตรงซึ่งเป็นที่ถกเถียงอย่างสูง มีจุดประสงค์หลักคือการให้เกิดความตายอย่างรวดเร็วและอย่างเมตตาที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อไม่ให้ผู้ป่วยต้องทนทุกข์ทรมานต่อกระบวนการความตายที่เจ็บปวด

ความตายของแม็กก็จัดเป็นความตายแบบ Active Euthanasia ในประเภทของการกระทำทางตรง แม็กก็เร่งรัดความตายก่อนกำหนดเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมานและเข้าใจว่าชีวิตอัมพาตคือชีวิตที่ปราศจากศักดิ์ศรี การมีชีวิตที่สั้นลงดีกว่าการมีชีวิตที่ไม่มีคุณภาพที่ไม่สามารถประกอบกิจกรรมใดๆได้ ประเด็นการจบชีวิตของมนุษย์ด้วยการุณยฆาตเป็นข้อถกเถียงในวงกว้าง มีทั้งผู้สนับสนุนและผู้คัดค้าน ผู้ที่สนับสนุนการุณยฆาตต่างเห็นพ้องกับแม็กก็ที่ว่าชีวิตที่ปราศจากคุณภาพคือชีวิตที่ไม่สมควรจะดำรงอยู่ ดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในประเทศเนเธอร์แลนด์ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑¹⁰ แพทย์หญิงชาวเนเธอร์แลนด์ผู้หนึ่งได้ทำการุณยฆาตแม่ของตน ซึ่งเจ็บป่วยและพิการจากเส้นโลหิตในสมองแตก ผู้เป็นแม่ได้ร้องขอให้บุตรสาวของตนทำให้เธอจบ

⁹ Ibid. p. 170

¹⁰ สุภาณี ทิวฒนานนท์. “สิทธิที่จะตายของผู้สูงอายุ : ปัญหาจริยธรรม”. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. ๒๕๔๐ หน้า ๔๘

ชีวิตลง จะได้หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานที่ได้รับจากโรคดังกล่าว บุตรสาวจึงได้ฉีดยามอร์ฟินเพื่อให้หลับ และให้ยาหย่อนกล้ามเนื้อหยุดหายใจ เมื่อนำความขึ้นสู่ศาล แม้ว่าแพทย์ผู้นั้นจะถูกตัดสินว่ามีความผิดจริงในข้อหาฆาตกรรม แต่การลงโทษเป็น

๒๕๔๖ หน้า ๒๘

¹² เชนซิส บทที่ ๒ ข้อที่ ๓ อ้างอิงในพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย โดยพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, สารนิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๖ หน้า ๒๘

“ท่านไม่รู้หรือว่า ร่างกายของท่านเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่งสถิตอยู่ในท่าน ซึ่งท่านได้รับจากพระเจ้า ท่านไม่ใช่เจ้าของตัวท่านเอง พระเจ้าทรงซื้อท่านไว้แล้ว ด้วยราคาสูง เหตุฉะนั้น ท่านจงถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าด้วยร่างกายของท่าน”¹³

จากข้อความที่ปรากฏข้างต้นนี้ จะพบว่า “ชีวิต” สำหรับชาวคริสต์มิได้หมายถึง “กายเนื้อ” ที่ก่อกำเนิด พัฒนา แก่ ขรา บ่วยไข้ และสิ้นสภาพไปตามธรรมชาติเท่านั้น แต่ชีวิตมีนัยเชิงอุตรภาพ ซึ่งมีความหมายผูกพันอยู่กับพระเจ้าในฐานะ “ฉายา” ของพระองค์¹⁴ การที่มนุษย์ทำลายร่างกายที่พระเจ้าทรงประทานมาให้ จึงเปรียบเสมือนการทำลายฉายาของพระองค์ โดยที่ทางคริสตจักรได้กำหนดเป็นแนวทางอย่างเด่นชัดว่า “ไม่มีใครอาจทำลายชีวิตที่อาจเรียกได้ว่าเป็นของขวัญที่พระเจ้าทรงประทานมาให้ด้วยความรัก ผู้มีศรัทธาในศาสนาคริสต์ย่อมหยั่งเห็นว่า มีบางสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต ชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องปกป้องรักษา และสร้างให้เกิดประโยชน์”¹⁵ ดังนั้น การพรากชีวิตที่สร้างสรรค์โดยพระเจ้า จึงถือเป็นการกระทำผิดต่อพระองค์ และยังเป็นการฝ่าฝืนพระบัญญัติข้อ

¹³ โครินธ์ บทที่ ๓ ข้อที่ ๑๕-๒๐ อ้างอิงในพุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย โดยพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, สารนิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๖ หน้า ๒๘

¹⁴ สุวรรณ สดอานันท์, “ชีวิตและความตาย ตามคตินิคริสต์ศาสนา” ในมุมมองเรื่องความตายและภาวะใกล้ตาย, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ, ๒๕๓๕ หน้า ๑๐๘

¹⁵ สมภาร พรหมทา, “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณิ ทำแท้ง และการุณยฆาต” กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑, หน้า ๑๓๔

ที่ ๖ ที่กล่าวถึง การห้ามฆ่ามนุษย์

¹⁰ You can't do it. You know that. You stay aside. You leave her with God. I have seen you in Mass almost every day for almost 23 years. The only person who comes to the church that much is the person who can't forgive himself for something. Whatever sins you carry, they are nothing compare to this. Forget about God, heaven or hell. If you do this thing, you will be lost. You never find yourself again.

กับกลุ่มผู้สนับสนุนการุณยฆาต ชีวิตที่ไม่มีคุณภาพคือชีวิตที่ได้สิ้นสุดลงแล้ว และมีแนวคิดคล้ายเคียงนักปรัชญากลุ่มอภิปิควเรียนซึ่งเป็นพวกสุญนิยม ที่เชื่อว่าหน้าที่ต่อชีวิตคือการแสวงหาความสุข และการหลีกเลี่ยงความทุกข์ トラบได้ ที่ชีวิตยังสรรหาความสุขได้ ชีวิตนั้นคือชีวิตที่มีค่า แต่เมื่อชีวิตนั้นหมดโอกาสในการแสวงหาความสุข ชีวิตนั้นจะหมดความหมายลงทันที ดังนั้น ในกรณีของแม็กกี้ เมื่อเธอไม่สามารถเคลื่อนไหวร่างกายใดๆได้ ชีวิตอัมพาตของเธอจึงหมดหนทางในการแสวงหาความสุข แต่คือชีวิตที่ประกอบด้วยความทุกข์ทรมาน สิ่งที่ดีที่สุดที่คนรอบข้างเธอ ซึ่งหมายถึงแฟรงกี้ พึงกระทำคือการช่วยเหลือเธอให้รอดพ้นจากความทุกข์ทรมานทั้งปวงด้วยความเมตตา อันหมายถึงการุณยฆาตนั่นเอง

ในทัศนะของพระพุทธศาสนา การุณยฆาตเป็นการกระทำที่ไม่สมควรได้รับการส่งเสริม เพราะผิดศีลข้อปาณาติบาต บทความชิ้นนี้จะไม่ถกเถียงว่าการุณยฆาตผิดศีลหรือผิดธรรมอย่างไร เพราะเป็นสิ่งที่ได้มีการวิเคราะห์ไว้มากมาย และบทความชิ้นนี้ไม่มีจุดประสงค์ที่ต้องการจะตัดสินความถูกต้องของการุณยฆาต แต่สิ่งที่จะพิจารณาในบทความชิ้นนี้คือความตายของแม็กกี้ในรูปแบบของการุณยฆาตเป็นสิ่งที่สมควรเพียงไร

พระพุทธศาสนาเห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งมีค่า เพราะการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ยากดังที่พระพุทธองค์ได้ทรงยกอุปมาเรื่องเต่ามาเปรียบเทียบที่ว่า เต่าจะโผล่หัวขึ้นเหนือน้ำทุกๆร้อยปี การเกิดเป็นมนุษย์ยากเหมือนการที่เต่าโผล่หัวขึ้นเหนือน้ำในขณะที่หัวงอลอยมา และหัวเต่าโผล่ลอดห่วงขึ้นมาพอดี เมื่อชีวิตมีค่า หน้าที่ต่อชีวิตคือการปกป้องรักษาให้ยืนยาว ไม่ใช่การทำลาย ดังพุทธพจน์ที่ว่า พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ และพึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต พระพุทธศาสนามีทัศนะต่อว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอย่างสูงในการพัฒนาตนสู่ความเป็นพุทธะ คือการก้าวสู่พระนิพพาน การจบชีวิตเป็นการปิดกั้นโอกาสพระนิพพานแก่ชีวิตนั้น และอย่างที่ไดกล่าวไว้ข้างต้นว่า ชีวิตอัมพาตยังเป็นชีวิตที่มีคุณค่า เพราะบุคคลนั้นยังสามารถประกอบ

ปัจจัยบุคคลความตายของแมกกในรูปแบบของการุณยฆาตเป็นสิ่งที่สมควร
บังเกิดขึ้น

58

การุณยฆาตแตกต่างจากการฆ่าตัวตายเพราะต้องอาศัยบุคคลอื่นในการกระทำ เพราะผู้ที่ประสงค์จะจบชีวิตตนไม่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง บุคคลที่สามมักจะเป็นแพทย์ของผู้ป่วย แต่ในกรณีของแม็กกี้ เธอได้ร้องขอให้โค้ช บุคคลที่เธอไว้วางใจมากที่สุดในชีวิตเป็นผู้กระทำ เมื่อแฟรงก์มีบทบาทสำคัญต่อการตายของแม็กกี้ ในการที่จะพิจารณาว่าความตายของแม็กกี้เป็นสิ่งสมควรหรือไม่เพียงไร จำเป็นต้องพิจารณาถึงผู้เกี่ยวข้องในระดับสังคมประกอบ ซึ่งหมายถึงแฟรงก์ การฉินดยาให้แม็กกี้จบชีวิตคือการฆ่าในทัศนะของพระพุทธศาสนา การุณยฆาตเป็นการสร้างกรรมอันหนักให้กับแฟรงก์ถึงแม้ว่าจะกระทำด้วยเมตตาเจตนาก็ตาม การกระทำครั้งนี้ของแฟรงก์ซึ่งไม่ได้เกิดจากความต้องการของตน แต่เกิดจากความต้องการช่วยเหลือโดยการทำตามคำขอของแม็กกี้ ได้สร้างวิบากกรรม และความทุกข์ทรมานต่อแฟรงก์อย่างมาก จัดเป็นความไม่ยุติธรรมต่อแฟรงก์ที่ประสบการณ์การฉินดยาให้ผู้อื่นตายเป็นประสบการณ์ที่ก่อทุกข์ทางใจแก่ผู้กระทำอย่างมหันต์ ซึ่งยากแก่การลืมเลือน หากไม่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอเป็นอาชีพอย่างแพทย์ ซึ่งจะเห็นว่าหลังจากที่แฟรงก์ลงมือกระทำการุณยฆาต เขาได้ทั้งค่าจ้างและสัญญาหายออกจากสังคมโดยไม่มีใครรู้ว่าเขาอยู่ที่ไหน ดังคำของบาทหลวงที่ได้พูดกับเขาว่า “ถ้าคุณทำสิ่งนี้ คุณจะเป็นผู้หลงทาง และคุณจะไม่พบตัวเองอีกเลย”

จึงอาจจะสรุปได้ว่า ความตายของแม็กกี้เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเมื่อพิจารณาทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคม ในระดับปัจเจกบุคคล ความตายของแม็กกี้ในรูปแบบของการุณยฆาตเป็นการปิดกั้นโอกาสชีวิตในการพัฒนาตนให้ถึงจุดหมายสูงสุดแห่งชีวิต และถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่มีต่อชีวิตคือการปกป้องรักษา ในระดับสังคม เป็นการยึดเยียดบาปอันหนักที่ไม่ยุติธรรมแก่บุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์

๔) สิทธิที่จะตายของแม็กกี้

เมื่อแม็กก็ร้องขอให้แฟรงก์ช่วยให้เธอจบชีวิต เธอได้กล่าวว่าเธอได้ทำ
พิธีกรรมความตายไปแล้ว ดังนั้น ในด้านกฎหมายแฟรงก์ก็就不用รับผิดชอบใดๆ
ต่อความตายของเธอ เช่นเดียวกับผู้ที่สนับสนุนการุณยฆาตทุกคน แม็กก็เห็นว่าเธอมี

¹⁸ Fulton, Gere. P. 184

¹⁹ Ibid p. 184

²⁰ สุภาณี ทิวัฒน์นันท์ หน้า ๕๐

²¹ เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๐-๕๑

เสรีภาพแห่งปัจเจกชนนี้ในการประกอบการอุณยฆาต เมื่อบุคคลเหล่านี้เห็นว่าชีวิตที่ปราศจากความสุข และไม่สามารถรักษาความเจ็บปวดให้หายได้ พวกเขาจึงมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการจบชีวิตของตนเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน นักปรัชญาเดวิด ฮูม เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ พร้อมกับเสริมว่าถ้าบุคคลหนึ่งไม่สามารถก่อประโยชน์ให้แก่สังคมได้สืบเนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย หรือด้วยสาเหตุใดๆ การจบชีวิตของบุคคลนั้นจะก่อประโยชน์ให้แก่สังคมมากกว่าการที่เขามีชีวิตอยู่ โดยฮูมได้เขียนในบทความเรื่อง Reason and Superstition ไว้ว่า

คนที่จบชีวิตของตนเองมิได้ทำร้ายสังคม เขาเพียงแต่หยุดทำประโยชน์เท่านั้น ถึงแม้ว่าการหยุดทำประโยชน์จะทำให้เกิดความเสียหาย แต่ก็ถือได้ว่าเป็นความเสียหายขั้นต่ำสุด พันธะทั้งหลายของเราในอันที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคมนั้น มีนัยบ่งบอกถึงการให้และการรับ ในเมื่อข้าพเจ้าถอนตัวเองออกมาจากสังคมโดยสิ้นเชิง จะยังถือได้อีกหรือว่าข้าพเจ้ายังคงมีข้อผูกมัดต่อสังคม สมมติว่าพันธะในการก่อประโยชน์ให้แก่สังคมเป็นพันธะตลอดชีวิต แต่กระนั้น พันธะนี้ก็ต้องมีขอบเขต ข้าพเจ้าไม่มีพันธะที่จะก่อประโยชน์ให้แก่สังคม หากประโยชน์นั้นได้มาด้วยความทุกข์ยากอันแสนสาหัสของข้าพเจ้า หากเป็นเช่นนั้นแล้ว เหตุใดข้าพเจ้าจึงยังคงยึดชีวิตที่แสนเชื่องให้ยาวนานต่อไปเพียงเพื่อประโยชน์อันน้อยนิดที่สังคมจะได้รับ สมมติข้าพเจ้ากลายเป็นภรรยาของสังคม สมมติการมีชีวิตอยู่ของข้าพเจ้ากลายเป็นอุปสรรคทำให้คนบางคนมีอาจก่อประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ในกรณีเช่นนี้ นอกจากการลาจากชีวิตไปจะไม่ผิดแล้ว ยังเป็นสิ่งที่น่าสรรเสริญอีกด้วย²²

ในขณะที่กลุ่มผู้สนับสนุนกล่าวอ้างถึงสิทธิในการตายของปัจเจกบุคคล คริสตจักรกลับมีทัศนะที่ตรงข้าม อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าชีวิตมนุษย์สำหรับ

²² เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๗-๕๘

คริสตศาสนาคือการสร้างสรรคของพระเจ้า ดังนั้น สิทธิที่จะตายของปัจเจกบุคคลจึงต้องเป็นไปตามแผนการของพระเจ้า ไม่ใช่เป็นไปตามเสรีภาพของปัจเจกบุคคล คริสตจักรได้กำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิตไว้ว่า “มนุษย์ทุกคนมีหน้าที่นำพาชีวิตตนไปตามแผนการของพระเจ้า ชีวิตเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงประทานแก่ปัจเจกบุคคลในฐานะสิ่งที่ดีที่จะต้องผลิตผลงดงามบัดนี้ และที่นั่นบนผืนโลก”²³ แม้แต่ความเจ็บปวดก็คือส่วนหนึ่งของแผนการของพระองค์ที่ต้องการนำพาบุคคลนั้นไปสู่พระองค์ ดังที่ได้กำหนดไว้ว่า “ตามหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ ความเจ็บปวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจ็บปวดในระหว่างช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนการช่วยให้รอดของพระเจ้า ความเจ็บปวดนั้นคือการได้มีส่วนร่วมในความทุกข์ทรมานของพระคริสต์ และคือการได้ร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับการบูชาที่พระคริสต์ได้อุทิศให้แก่พระบิดาด้วยการเชื่อฟัง และทำตามพระประสงค์ของพระบิดา”²⁴ แนวทางในการดำเนินชีวิตเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าสำหรับคริสตศาสนา มนุษย์ไม่มีสิทธิในชีวิต การกล่าวอ้างถึงสิทธิในการตายของปัจเจกบุคคลในการประกอบภาระผูกพันจึงไม่เป็นที่ยอมรับในเหล่าคริสตศาสนิกชน

ในทัศนะของพระพุทธศาสนา

มนุษย์ไม่ได้เกิดจากการสร้างสรรคของผู้ใด แต่เกิดจากความพร้อมของเหตุปัจจัยแห่งธรรมชาติที่ประกอบด้วย ๓ ปัจจัยหลักคือ ๑) สามิภรรยาอยู่ร่วมกัน ๒) ภรรยาอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ไขสูกพร้อมที่จะตั้งครรภ์ ๓) มีคันธัพพะ

²³ สมภาร พรหมทา, “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณิ ทำแท้ง และการรณฆาต” กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑, หน้า ๑๓๔

²⁴ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๓๕

ปรากฏขึ้น หรือเกิดปฏิสนธิวิญญาณ ดังนั้น จึงไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของชีวิตผู้ใด นอกจากนั้น พระพุทธศาสนาคือศาสนาในแนวมุขนิมิต ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่การกระทำของบุคคลเป็นหลัก บุคคลหนึ่งจะเป็นเช่นไรอยู่ที่การกระทำในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคต หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ชีวิตของมนุษย์ถูกกำหนดโดยการกระทำของตน สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์คือเจ้าของชีวิตที่มีสิทธิอย่างเต็มที่ในชีวิตของตน ซึ่งรวมถึงสิทธิในการตาย ในพุทธกาล ได้มีพระภิกษุพยายามฆ่าตัวตาย แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เมื่อพระพุทธองค์ทรงทราบเรื่อง พระองค์ทรงปรับความผิดของภิกษุท่านนั้นเพียงอาบัติทุกกฏ ซึ่งจัดเป็นอาบัติที่เบาที่สุด และไม่ได้ถือเป็นการผิดศีลปาณาติบาตแต่อย่างใด หรือในกรณีของพระฉนนะ และพระโคธิกะที่ฆ่าตัวตาย พร้อมกับการบรรลุนิพพาน พระพุทธองค์ไม่ได้ทรงตำหนิการกระทำของพระทั้งสอง เหตุการณ์เหล่านี้ไม่ได้แสดงว่าพระพุทธศาสนาส่งเสริมการฆ่าตัวตาย เพียงแต่พระองค์ทรงเคารพสิทธิและการตัดสินใจของปัจเจกบุคคล อันเป็นการสะท้อนถึงแนวคิดหลักของพระพุทธศาสนา คือเรื่องการกระทำของปัจเจกบุคคลนั่นเอง

ถึงแม้ว่าพระพุทธศาสนายอมรับสิทธิในการตาย แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงต่อไปคือ สิทธินั้นต้องไม่ขัดแย้งต่อหน้าที่ของตน และต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น ในกรณีของแม็กกี้ เธอมีสิทธิที่จะตาย แต่เธอก็มีหน้าที่ในการนำพาชีวิตของเธอไปสู่จุดหมายสูงสุดแห่งชีวิต อีกทั้งการใช้สิทธิของเธอนั้นต้องไม่เป็นการเบียดเบียนผู้ใด การตัดสินใจที่จะจบชีวิตของเธอไม่ใช่สิ่งผิด พระพุทธศาสนาเคารพในการตัดสินใจนั้น แต่การกระทำของแม็กกี้ทำให้เธอไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อชีวิตของตนเองได้ มากไปกว่านั้น การตายของเธอยังส่งผลกระทบอย่างสูงต่อผู้ที่ช่วยให้เธอสมปรารถนาในความตายนั้น ซึ่งหมายถึงแฟรงก์ ถ้าจะกล่าวว่าการตายของแม็กกี้คือการตายที่เห็นแก่ตัว และเป็นการเบียดเบียนผู้ที่ต้องการช่วยเหลือเธอก็คงไม่ผิด ฉะนั้น การจะกล่าวถึงสิทธิในการตายเพื่อประกอบการอุณยฆาตเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในเหล่าพุทธศาสนิกชน จะต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่น และปัจจัยอื่นประกอบด้วย

๕) ความตายของแม็กก็คือความตายที่ดีเพียงไร

เช่นเดียวกับผู้สนับสนุนการุณยฆาตทุกคน

แม็กก็ตัดสินใจจบชีวิตตัวเองลง

²⁵ สังฆตตนิทาย มหาวารวรรค (ไทย) ๑๕/๔๕๑-๓๕๓ มจร

ในอนาถปิณฑโกวาทสูตร^{๒๖} อนาถปิณฑิกะป่วยหนัก ได้เล่าอาการทุกข์ทรมานของตนแก่พระสารีบุตรว่า “กระผมไม่สบาย จะเป็นอยู่ไม่ได้ ทุกขเวทนาของกระผมกำเริบหนักขึ้น ไม่ทุเลาลงเลย....

เปรียบเหมือนคนที่แข็งแรงใช้เหล็กแหลมคมทิ่มแทงศีรษะ แม้นั่นใด ลมอันแรงกล้าเสียดแทงศีรษะของกระผมฉันนั้นเหมือนกัน...

เปรียบเหมือนคนที่แข็งแรงใช้เชือกหนังที่เหนียวขึงที่ศีรษะ แม้นั่นใด ลมอันแรงกล้าเสียดแทงศีรษะของกระผมฉันนั้น....

เปรียบเหมือนคนฆ่าโคหรือลูกมือคนฆ่าโคผู้ชำนาญ ใช้มีดแล่เนื้อที่คมกรีดท้อง แม้นั่นใด ลมอันแรงกล้าเสียดแทงท้องของกระผมฉันนั้นเหมือนกัน....

เปรียบเหมือนคนที่แข็งแรง ๒ คน จับแขนคนที่อ่อนแอกว่าคนละข้างอย่างให้ร้อนบนหลุมถ่านเพลิง แม้นั่นใด อาการเร่าร้อนในกายของกระผมก็มีมากอย่างยิ่งฉันนั้นเหมือนกัน”

พระสารีบุตรจึงแสดงธรรมโปรดเพื่อให้อนาถปิณฑิกะเศร้าเสียใจเป็นอารมณ์ข่มความทุกข์ทรมานว่า

เราจะไม่ยึดถือตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความรับรู้อารมณ์ที่อาศัยตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะไม่มีแก่เรา

เราจะไม่ยึดถือรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ความรู้สึกในใจ ความรับรู้อารมณ์ที่อาศัยรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ความรู้สึกในใจ จะไม่มีแก่เรา

เราจะไม่ยึดถือการกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ความรับรู้อารมณ์ที่อาศัยการกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะไม่มีแก่เรา....

เราจะไม่ยึดถือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความรับรู้อารมณ์ที่อาศัยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จะไม่มีแก่เรา

เราจะไม่ยึดถืออากาसानัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ความรับรู้อารมณ์ที่อาศัยอากาसानัญจายตนะ

^{๒๖} มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก (ไทย) ๑๔/๓๘๓/๔๓๓-๔๔๑ มจร

• • • •

เมื่อพระสารีบุตรแสดงธรรมจบลง ท่านอนาถปิณฑิกะเศรษฐีเกิดธรรมปิติจน

^{๔๑} พระไพศาล วิสาโล “การช่วยเหลือผู้ป่วยระยะสุดท้ายด้วยวิธีแบบพุทธ” รวบรวมในเอกสารประกอบการสัมมนาขกร่างหลักสูตรพุทธศาสนศตรมหาบัณฑิต เรื่อง ชีวิตและความตาย. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘ หน้า ๓๕

²⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๕

ถึงแม้ว่า การตายอย่างสงบนี้จัดเป็นความตายที่ดี แต่มนุษย์ทุกคนสามารถพบกับความตายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจัดเป็นความตายที่ดีที่สุดในทัศนะของพระพุทธศาสนา หมายถึงความตายด้วยจิตที่ปราศจากความยึดมั่นในตัวตน เป็นความตายที่ท่านพุทธทาสเรียกว่าดับไม่เหลือ เพราะความตายในลักษณะนี้จะทำให้ผู้ตายไม่ต้องเดินทางในสังสารวัฏอีกต่อไป เพราะจิตได้หลุดพ้นจากอัสวกิเลสทั้งหลาย เข้าสู่นิพพานพร้อมกับการดับไปของลมหายใจสุดท้าย อย่างในกรณีของพระโคธิกะ

ในภาพยนตร์เรื่อง Million Dollar Baby ความตายของแม็กกี้ที่ได้รับสารมอร์ฟิน

จำนวนมากในขณะที่ใกล้ตายจะทำให้เธอไม่สามารถมีสติสัมปชัญญะเป็นปกติ สารมอร์ฟินจะทำให้เธอขาดสติ นำไปสู่การไม่สามารถควบคุมวาระจิตสุดท้ายได้ ประกอบกับความตายของเธอไม่ได้เกิดจากกระบวนการตามธรรมชาติ แต่เกิด

จากความต้องการจะหลุดพ้นจากสภาวะที่ตนเองไม่พึงประสงค์ ที่เรียกว่าวิภาตต้นหา อันเป็นอกุศลจิต ซึ่งเป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่งในการเตรียมตัวตายตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เพราะตามหลักการแล้ว อกุศลจิตสุดท้ายจะนำไปสู่ทุกข์ ความเชื่อที่ว่าความตายอย่างสงบในรูปแบบของการุณยฆาตคือความตายที่ดีจึงเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับในเหล่าพุทธศาสนิกชน

๖) ทางออกของแฟรงก์ต่อการุณยฆาต

ปฏิกิริยาของแพทย์ต่อการร้องขอจากผู้ป่วยให้ช่วยจบชีวิตเธอลงมีอยู่สองลักษณะคือจะทำตามการขอร้อง เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับผู้ป่วยอย่างเช่นในบทความที่ดีพิมพ์ใน Journal of the American Medical Association ในปี

ค.ศ. ๑๙๘๘ ได้เขียนไว้ว่า “ผมไม่สามารถให้สุขภาพแก่เธอได้ แต่ผมสามารถให้เธอพักผ่อนได้”²⁹ ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือการปฏิเสธต่อคำร้องขอนั้น เพราะแพทย์กลุ่มนี้เห็นว่าหน้าที่ของแพทย์คือการรักษาชีวิต ไม่ใช่การทำลายชีวิต การุณยฆาตไม่ใช่

²⁹ “I could not give her health, but I could give her rest”, from Gere Fulton, “Perspectives on Death and Dying”, p.181

³⁰ Elisabeth Kubler-Ross, “Questions and Answers on Death and Dying”, New York : Simon & Schuster Publisher, 1974, p. 56

ที่ว่า เมื่อถูกขอร้องให้ช่วยประกอบการรณียมาต ทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทั้งผู้ขอร้องคือแม่ก็และผู้ถูกขอร้องคือแฟรงก์คืออะไร

ในฐานะที่พระพุทธศาสนาคือศาสนาแห่งการดับทุกข์ อันมีแนวความคิดที่มีเหตุผลตามหลักการของอริยสัจ ๔ ดังนั้น ในการหาทางออกแก่การรณียมาต ผู้เขียนจะพิจารณาโดยใช้กรอบของอริยสัจ ๔ คือการสืบหาสาเหตุแห่งความทุกข์ของผู้ที่ต้องการจะกำจัดความทุกข์นั้น ก่อนที่จะหาแนวทางในการดับทุกข์ เมื่อวิเคราะห์จากเรื่องราวในภาพยนตร์จะเห็นว่าความพิการเป็นปัจจัยหลักที่เธอต้องการจบชีวิตตนเอง เธอเข้าใจว่าชีวิตอัมพาตของเธอไร้ซึ่งคุณค่าและศักดิ์ศรีใดๆ วิธีเดียวที่เธอสามารถรอดพ้นจากความทุกข์ทรมานได้คือการสิ้นสุดชีวิตตนเอง หากกล่าวเป็นภาษาทางพระพุทธศาสนาคือเธอมีมิจฉาทิฐิอันประกอบไปด้วย ๑) ชีวิตอัมพาตไร้ค่า ๒) ความตายคือการดับสูญอย่างถาวร ๓) ดังนั้น การตายคือการดับทุกข์ เมื่อสาเหตุที่เธอต้องการประกอบการรณียมาตเกิดจากความคิดหรือทิฐิทั้งสามนี้ การแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจึงต้องแก้ที่ความคิดของเธอนั่นเอง คือเปลี่ยนมิจฉาทิฐิทั้งสามให้กลายเป็นสัมมาทิฐิ ไม่ใช่ปฏิบัติตามคำร้องขอของเธอ

บุคคลรอบข้างต้องพยายามปรับแนวคิดของเธอให้ถูกต้อง โดยให้เธอตระหนักว่า ชีวิตอัมพาตยังมีความหมาย สามารถประกอบความดีงามและก่อประโยชน์แก่ตนได้ ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วยรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งชีวิตส่วนรูปธรรมมีความสำคัญยิ่งกว่าส่วนนามธรรมดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ความเจ็บป่วยทางกายภาพไม่ได้หมายถึงความเจ็บป่วยทางจิตใจ ดังนั้น ด้วยจิตใจที่สมบูรณ์ เธอยังสามารถพัฒนาจิตให้เข้าถึงจุดหมายแห่งชีวิต หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เธอสามารถพลิกผันวิกฤติแห่งชีวิตให้กลับกลายเป็นโอกาสในการพัฒนาทางจิตวิญญาณ Dr. Elisabeth Kubler-Ross กล่าวไว้ว่าหนึ่งในสาเหตุที่ผู้ป่วยจำนวนหนึ่ง ซึ่งรวมถึงแม่ก็ต้องการปลิดชีวิตตนเองเกิดจาก “พวกเขาต้องการที่จะควบคุมตนเองได้ตลอดเวลา และเมื่อผู้ป่วยเหล่านี้เผชิญหน้ากับความเจ็บป่วยที่ไม่สามารถรักษาได้ พวกเขาารู้สึกว่าพวกเขา

เขาได้สูญเสียความสามารถในการควบคุมตนเอง วิธีเดียวที่พวกเขาสามารถกลับมา มีอำนาจในการควบคุม(ตนเอง)ได้อีกครั้งคือการฆ่าตัวตาย”³¹ ดังนั้น จะต้องให้แม็กกี้ เห็นว่าเธอไม่จำเป็นต้องฆ่าตัวตายเพื่อมีอำนาจในการควบคุมชีวิตตนเอง แม้เธอไม่สามารถควบคุมร่างกาย แต่เธอสามารถควบคุมจิตใจได้เช่นคนปกติทุกคน และสามารถฝึกฝนพัฒนาจิตนั้นให้ก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตน เรื่องราวจากพระไตรปิฎกที่ นำเสนอไว้ในเบื้องต้นได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ความเจ็บป่วยทางกายภาพสามารถใช้ เป็นโอกาสในการหลุดพ้นทางจิต ดังเช่นกรณีของพระพุทฺธคัตตติสสะเถระ

นอกจากนั้น จะต้องให้ผู้ที่ต้องการจบ ชีวิตตนเองอย่างเช่นแม็กกี้เข้าใจว่า การดับ ทุกข์ที่แท้จริงคือการกำจัดกิเลสต่างๆให้หมด ล้น การพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทาง กายภาพด้วยความตายในรูปแบบของกา รุณยฆาตไม่ใช่ความดับทุกข์ที่แท้จริง เป็น การหนีปัญหาที่ไม่เข้าใจต่อความจริงของ ธรรมชาติ เพราะชีวิตยังต้องวนเวียนอยู่ใน สังสารวัฏตราบที่กิเลสยังไม่หมดสิ้นไป มากไปกว่านั้น ความตายในขณะที่จิตสุดท้าย มีกุศลอารมณ์ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วยจะนำพาไปสู่ชีวิตใหม่ที่มีคุณภาพด้อย ยิ่งกว่า

ทางออกต่อการุณยฆาตในกรณีของแม็กกี้ โดยการเปลี่ยนแนวคิดของเธอให้ ถูกต้องและให้สอดคล้องต่อหลักความจริงทางธรรมชาติ เป็นทางออกที่ไม่มีผู้ใด สูญเสีย ผู้ป่วยยังมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทางใจถ้าหมั่นเพียรในการฝึกสติ ซึ่งใน ที่สุดจะนำพาไปสู่ความตายที่ดีด้วยขณะจิตสุดท้ายที่เป็นกุศลอารมณ์ และผู้ ช่วยเหลือผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องละเมิดกฎศีลธรรมในการทำปาณาติบาตอันเป็นตรา บาบแก่ชีวิต แนวคิดที่ถูกต้องจะทำให้ความเจ็บปวดทางกายไม่ส่งผลกระทบใดๆต่อ

³¹ Elisabeth Kubler-Ross, “Questions and Answers on Death and Dying”, New York : Simon & Schuster Publisher, 1974, p. 53

ความสุขทางจิตใจ และความตายอันไม่พึงประสงค์ก่อนเวลาของแม็กก็จะไม่บังเกิดขึ้น สิ่งที่แม็กก็ต้องการไม่ใช่การรณยุทธ แต่คือการดับทุกข์ที่แท้จริงต่างหาก

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่ม ๑๐, ๑๒, ๑๔, ๑๕, ๑๙, ๒๒, ๒๕. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ข้อมูลทุติยภูมิ

ภาษาไทย

กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี บัณฑิตวิทยาลัย และคณะมนุษยศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, “เอกสารประกอบการสัมมนาการร่างหลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต เรื่องชีวิตและความตาย”, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘

กลุ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม, “มรณสติ พุทธวิธีต้อนรับความตาย”, กรุงเทพฯ : กลุ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม, ๒๕๓๐

คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, “พระอัมปตัญญกถาแปล” กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๔

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), “ช่วยให้ตายเร็วหรือช่วยให้ตายดี”, กรุงเทพฯ : กองทุนวุฒิธรรมเพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรม, ๒๕๔๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) “พุทธธรรม” ฉบับขยายความ พิมพ์ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๔๕

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), “มรณกถา”, กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), “พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรมเรื่องการฆ่าตัวตาย”. กรุงเทพฯ : สารนิพนธ์ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๔๖

พรรณราย รัตนไพฑูรย์, “การศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์กับประเด็นปัญหาความตายอย่างสงบ” กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖

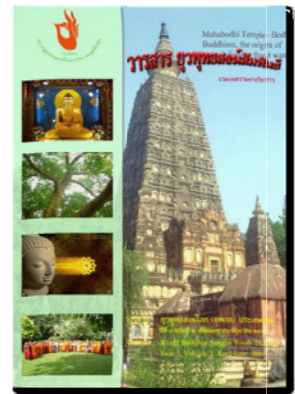
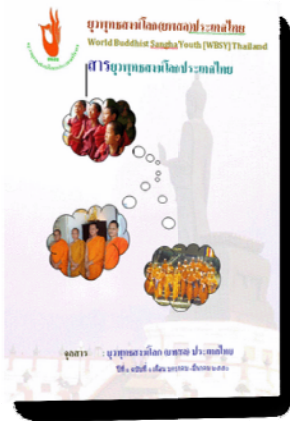

กรุงเทพ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

สื่อสิ่งพิมพ์ ศูนย์ยุวพุทธสงฆ์

จุลสารยุวสงฆ์สัมพันธ์ฉบับที่ ๑ ๒ และ ๓ วารสาร (รวมบทความวิชาการ) ฉบับที่ ๑ ๒ และ ๓

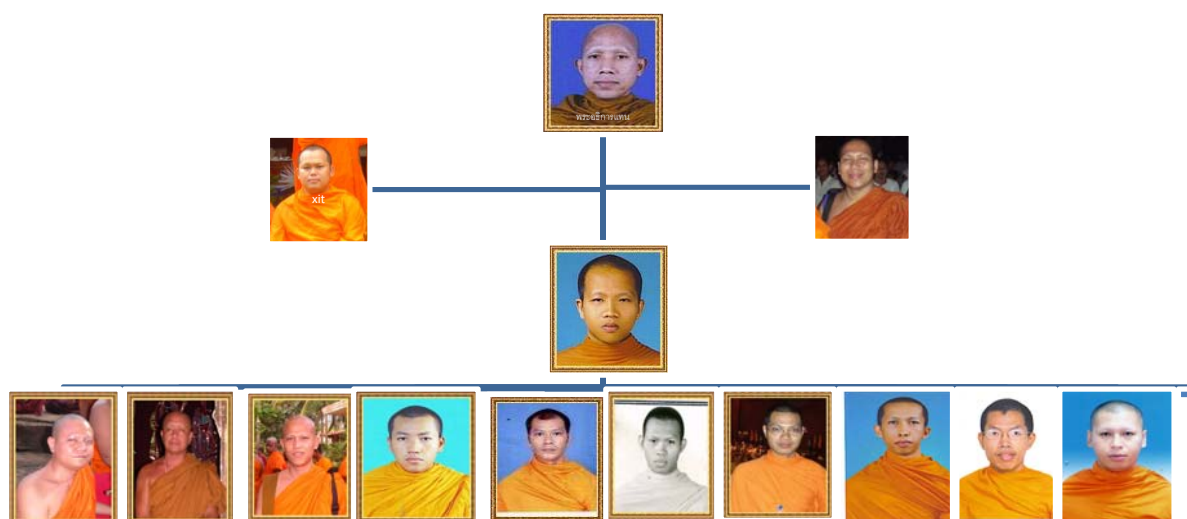
คู่มือค่ายภาษาธรรมะอังกฤษฤดูร้อน และคู่มืออบรมพระนักเขียน

ยุวพุทธสงฆ์ ประเทศไทย

ประธานที่ปรึกษา

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ เดือน กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๐

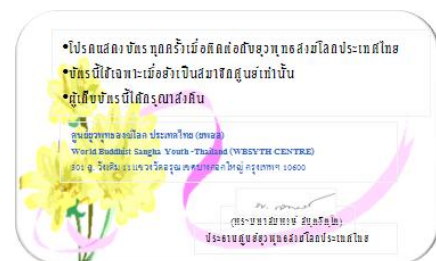
โครงการศูนย์ยุวพุทธสงฆ์		
ลำดับ	ชื่อโครงการ	วัน/เดือน/ปี
1.	ภาษาอังกฤษเพื่อน้อง	เริ่มเปิดเทอม 2550
2.	วิสาขบูชา	25-31 พ.ค. 2550
3.	ห้องสมุดเพื่อน้อง	ภายใน 2 ปี
4.	Tourist for the King	ภายใน 2 ปี
5.	Public Speaking จับไมค์พูดภาษาอังกฤษ	ภายในพรรษา
6.	Moving Dhamma Talks ธรรมะทอล์คส์สัญจร	เปิดเทอม 2 2550-51
7.	อบรมพระนักเขียน	ภายในพรรษา
8.	ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๔ ยุวพุทธสงฆ์	วันที่ 10-15 ธ.ค. 50
9.	หนังสือเพื่อน้อง	วันที่ 13 เม.ย. 51
10.	หนังสือสวดมนต์ของศูนย์ ภาษาไทย หนังสือสวดมนต์ของศูนย์ ภาษาอังกฤษ	ภายใน ปีนี้
11.	ผลิตสไลด์ การ์ตูนธรรมะ	ภายใน ปีนี้
12.	สร้างหลักสูตรแบบเรียนพระพุทธศาสนาเป็น ภาษาอังกฤษ	กำลังดำเนินการ
13.	กองการแปล (เน้นภาษาอังกฤษ)	กำลังดำเนินการ
14.	บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และบวชพรหมจารีณี (500 รูป/คน) เติบรุติวงศ์/แบกคัมภีร์พระไตรปิฎก	วันที่ 1-21เม.ย. 51
15.	หนังสือธรรมะในโอกาสต่างๆตลอดปี	ภายใน 3 ปี
16.	ค่ายธรรมะภาษาอังกฤษ (หลักสูตร)	เปิดเทอม 2 2550
17.	ค่ายยุวพุทธสงฆ์	ปี 2551
18.	สถานที่ปฏิบัติธรรมประจำศูนย์	ภายใน 2 ปี
19.	อบรมบุคคลากรค่ายธรรมะภาษาอังกฤษ	ปี 2551
20.	อบรมบุคคลากรค่ายยุวพุทธสงฆ์	ปี 2551
21.	พิมพ์หนังสือธรรมะประจำศูนย์	ภายใน 3 ปี

วารสาร ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย (รวมบทความวิชาการ)

สิทธิพิเศษผู้สมัครสมาชิกศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

- มีสิทธิเป็นสมาชิกยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย
- มีสิทธิรับข้อมูลข่าวสารของศูนย์

๖

★ กรอกใบสมัครได้ที่ ศูนย์ในเวลาทำการ 13-18 น. ทุกวัน เว้นวันพระใหญ่

กองทุนยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่พุทธธรรมของศูนย์ยุวพุทธสงฆ์ประเทศไทย
2. เพื่อให้โอกาสการศึกษาแก่ยุวพุทธสงฆ์ ภิกษุสามเณรหนุ่มและพุทธเยาวชน
3. เพื่อให้ยุวพุทธสงฆ์ ภิกษุสามเณรหนุ่มและพุทธเยาวชนมีสวัสดิการ

ร่วมทำบุญเผยแผ่ธรรมตามรายการดังต่อไปนี้

กองทุนเพื่อการเผยแผ่ธรรมะ

☐ ธรรมะทางสื่อสิ่งพิมพ์

- จุลสารละ ๑๐๐๐ เล่ม จำนวน ๒๐,๐๐๐ บ. เล่มละ ๒๐ บาท
- วารสาร ๑๐๐๐ เล่ม จำนวน ๒๐,๐๐๐ บ. เล่มละ ๒๐ บาท
- หนังสือธรรมะ ละ ๑๐๐๐ เล่ม จำนวน ๒๐,๐๐๐ บ. เล่มละ ๒๐ บาท

☐ ซีดีธรรมะ วีซีดีธรรมะ ดีวีดีธรรมะ CD/VCD/DVD แผ่นละ ๑๐บาท จำนวน ๑๐๐๐ แผ่น

☐ ธรรมะทางอินเทอร์เน็ต ปีละ ๒๐,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ธรรมะสัญญาณ ภารกิจธรรมะครั้งละ ๓,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ธรรมะเพื่อเยาวชน ภารกิจธรรมะครั้งละ ๑๐,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ธรรมะแมสเสจ Massage ผ่านโทรศัพท์มือถือ SMS เดือนละ ๑,๐๐๐ บ.

หรือร่วมทำบุญสร้างศาสนทายาทได้ตามกำลังศรัทธา

กองทุนเพื่อการศึกษา ต่อเนื่อง

☐ ปริญญาโทเอก ต่างประเทศ ทุนละ ๕๐๐,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ปริญญาโทเอก ในประเทศ ทุนละ ๓๐๐,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ เทคโนโลยี /คอมพิวเตอร์ ทุนละ ๕,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ภาษาต่างประเทศ : อังกฤษ /ฝรั่งเศส ฯลฯ ทุนละ ๔,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ภาษาธรรมะ บาลี/สันสกฤต/กรรมฐาน ทุนละ ๓๐,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

หรือร่วมทำบุญสร้างศาสนทายาทได้ตามกำลังศรัทธา

กองทุนเพื่อสวัสดิการ

☐ อาพาธ ทุนละ ๕,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

☐ ค่ารถโดยสาร เดือนละ ๓,๐๐๐ บ. หรือตามศรัทธา

- หรือร่วมทำบุญสร้างศาสนทายาทได้ตามกำลังศรัทธา ตามวันเวลาทำการ หยุดวันพระ
ใหญ่

สำหรับผู้ที่มีประวัติพิเศษ ทางศูนย์จะมอบหนังสือจุลสาร วารสารให้ทุกงวด อย่างต่อเนื่อง

พุทธพจน์บทท้าย

รูปสูตร ว่าด้วยบุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณ

ภิกษุทั้งหลาย บุคคล ๔ จำพวกนี้มีปรากฏอยู่ในโลก

บุคคล ๔ จำพวกไหนบ้าง คือ

๑. บุคคลผู้ถือรูปเป็นประมาณ เลื่อมใสในรูป
๒. บุคคลผู้ถือเสียงเป็นประมาณ เลื่อมใสในเสียง
๓. บุคคลผู้ถือความเศร้าหมองเป็นประมาณ เลื่อมใสในความเศร้าหมอง
๔. บุคคลผู้ถือธรรมเป็นประมาณ เลื่อมใสในธรรม

ภิกษุทั้งหลาย บุคคล ๔ จำพวกนี้แลมีปรากฏอยู่ในโลก

ชนเหล่าใดถือประมาณในรูป

และชนเหล่าใดคล้อยไปตามเสียง

ชนเหล่านั้นชื่อว่าตกอยู่ในอำนาจของฉันทราคะ๒

ย่อมไม่รู้จักบุคคลนั้น คือ

บุคคลนั้นแลเป็นคนเขลา ไม่รู้คุณภายในของเขา

และไม่เห็นข้อปฏิบัติภายนอกของเขา

ถูกห้อมล้อมไว้โดยรอบ ย่อมถูกเสียงชักนำไป

อนึ่ง บุคคลผู้ไม่รู้คุณภายใน

แต่เห็นข้อปฏิบัติภายนอก

มองแต่ผลในภายนอก

ย่อมถูกเสียงชักนำไป

ส่วนบุคคลที่รู้คุณภายใน

และเห็นแจ้งข้อปฏิบัติภายนอก

เห็นธรรมปราศจากเครื่องกั้น

ย่อมไม่ถูกเสียงชักนำไป

ที่มา: พระไตรปิฎก มจร. พระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ๒.ทุติยปัณณาสก์
๒. ปัตตกัมมวรรค ๕. รูปสูตร เล่มที่ ๒๑ ข้อที่ ๖๕ หน้าที่ ๑๐๘-๑๐๙

३

